

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2022

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Čie sú to kone, koníčky, kone

Čie sú to kone, koníčky, kone,
na dvore, na dvore, na dvore,
[:keď na nich nikto, keď na nich nikto
neorie, neorie, neorie. :]

Čieže by boli, čieže by boli?
Moje sú, moje sú, moje sú,
[:čo ma na vojnu, čo ma na vojnu
ponesú, ponesú, ponesú..:]

Ludia pre lesy, lesy pre ľudí

4. Zmeny vo vedení štátneho podniku LESY SR

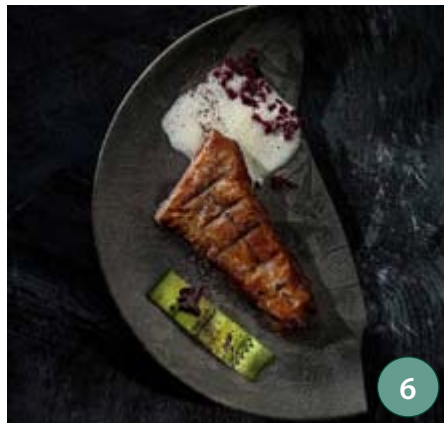
Minister pôdohospodárstva Samuel Vlčan poveril 18. februára riadením štátneho podniku LESY Slovenskej republiky Mateja Vigodu. Najväčší lesnícky podnik na Slovensku tak opäť vedie lesný inžinier.

4. Obchod s drevom za rok 2021

Na verejných dražbách dreva bolo ponúknuté spolu 11.600 m³, z toho bolo vydražené 10.800 m³, úspešnosť predaja bola 93%. Ponuka dreva vo verejných dražbách bola spolu v hodnote 1.962.000 eur a kúpna cena vydraženého dreva bola 3.135.000 eur, navýšenie tržieb 159,77%.

5. Štátny podnik pomáha utečencom z Ukrajiny

Štátny podnik má k dispozícii celkovo 605 lôžok, ktoré má rozmiestnené vo svojich ubytovacích zariadeniach po celom Slovensku. Rádovo najviac izieb je k dispozícii na Donovaloch...

6. Antonstál v podaní Zimného festivalu jedla

Do ôsmeho ročníka „Zimného festivalu jedla“, ktorý prebieha priamo vo vybratých TOP reštauráciách z gastronomického sprievodcu Gurmán na Slovensku od 18. februára do 20. marca 2022, sa zapojil Poľovnícky zámoček Antonstál, organizačnej zložky OZ Považie, LESY Slovenskej republiky, štátny podnik.

7. Mapové novinky roku 2021

LESY Slovenskej republiky, š.p., úspešne pokračovali v rozbehnutej spolupráci s Vojenským kartografickým ústavom Harmanec, ktorý aktualizuje a vydáva tradičné a medzi turistami stále veľmi populárne turistické mapy.

7. Pracovná porada lesnej pedagogiky v 2022 v duchu lesníctva

Po dvoch neuskutočených pokusoch v predchádzajúcom roku a aj trochu s obavami, či aj toto stretnutie nenaruší už teraz ustupujúca pandémia sa 30 bývalým i terajším koordinátorom lesnej pedagogiky podarilo stretnúť koncom februára v Účelovom zariadení lesnej pedagogiky Antonstál.

8. Putovanie do raja

Vďaka vytrvalej práci s tými najušľachtilejšími tvormi sveta a viac ako 72-ročnej starostlivosti o jedinečné plemeno, v kombinácii s nadšeným fotografom, ktorému ako inak, tieto stvorenia učarovali a tiež profesionálnym tímom, ktorý sa venuje tvorbe printových materiálov, vznikol naozaj nádherný kalendár štátneho podniku LESY SR, prezentujúci norika muránskeho typu počas štyroch ročných období.

9. Chov koní na Muráni

Chov koní na Muráni datuje svoj začiatok od roku 1950. Hlavným zámerom tohto chovu bola potreba produkcie koní horského typu pre lesné hospodárstvo a armádu.

10. Búdky pre sovy a dravce

V rámci Veľkej zvernice na území lesnej správy Hrušov zakladajú lesníci oplôtky a kontrolné nechránené plochy, na ktorých sa popri dendrometrických meraniach. Tie potvrdili ďalšieho biologického nepriateľa sadeníc lesných drevín, ktorým sú drobné hľadavce.

11. Lesoturistické novinky na Považí aj Horehroní

Vďaka usilovnej práci lesníkov zo štátneho podniku LESY SR je Slovensko po sezóne 2021 bohatšie hneď o niekoľko nových turistických oddychových miest. Prvá zo zmieňovaných turistických novinek vyrástla neďaleko Púchova, v blízkosti pohoria Javorníky.

12. LESY SKI CUP 2022

Máme za sebou úspešných päť kôl projektu Horehronská liga v zjazdovom lyžovaní. Vďaka usilovnej práci všetkých partnerov projektu sa nám podarilo uskutočniť piaty ročník s ročným omeškaním, ale o to s väčším záujmom zo strany verejnosti.

14. Lesná správa Jasov

Lesná správa Jasov je druhou najväčšou správou Organizačnej zložky OZ Východ. Svoj názov dostala podľa obce Jasov, kde lesná správa sídli. História obhospodarovaného územia je spätá s ťažbou rúd a jej spracovaním v okolitých hutách.

Treba sa tešiť z jednoduchých vecí. Veď ako sa hovorí: ten, kto si neváži málo, nezaslúži si nič. Ideálny svet, kedy väčšina ľudí zarába financie tak, že nemusi vyťahnúť päty z domu a pracovná morálka u značnej časti populácie narušená zavedením homeoffice privedla našu spoločnosť do stavu letargie. Viacerí sa začali držať hesla, kto nič nerobí, nič nepokazí...

Lahko sa zvyká na dostupnosť informácií na internete, bez toho aby človek trávil dlhé hodiny hľadáním tých relevantných v stovkách kníh v knižniciach. Samostatnosť zamestnancov sa pomaly zmenšuje na realizáciu toho, čo nadriadený pracovník prikáže, bez akejkoľvek snahy o vlastné napredovanie a rozvoj v danej oblasti. A predovšetkým akási všeobecná averzia voči manuálnej práci, ktorej produktami sú predsa predmety dennej potreby, počnúc potravinami, cez nábytok a v neposlednom rade toaletný papier, bez ktorého si náš komfortný život nevieme predstaviť.

Vypuknutie vojny na Ukrajine a odklon satelitu predstavilo len nepatrný náznak toho, čo by mohlo postihnúť túto spoločnosť. Na pár miestach nejde internet prostredníctvom satelitného signálu a dokonca ani pevné linky. Stále je na pretrase pozastavenie dodávok plynu, navýšenie cien za elektrinu...

Práve v ťažkých časoch, ako sú teraz, vystúpia do popredia presne tie veci, ktoré človek pre seba nevyhnutne potrebuje ako jedlo, pitie, teplo a strecha nad hlavou. Asi nikto tam teraz nerieši aké má uhorka zakrivenie alebo či kravička náhodou nevypúšťa viac moču spôsobujúceho uvoľňovanie skleníkových plynov. Hlavným cieľom je prežitie.

Keď sa zamyslíme nad tým všetkým, tak samotné lesníctvo, okrem zabezpečenia dostatku jedla, teda odmysliac si lesnú zver poskytujúcu zverinu, dokáže zabezpečiť všetko potrebné pre prežitie, od strechy nad hlavou, zdroja tepla na zohriatie i varenie, dokonca útočisko, a to v každom slova zmysle. To sú lesy pestované a manažované rukou človeka a benefity za stáročia dobre odvádzajú prácu...

Toto je to, čo neposkytnú žiadne sociálne siete... bez elektriny nedokážu fungovať a toľko nie poskytnúť základné potreby v neľahkých časoch. Online piliere dnešnej doby sa otriasajú v základoch, tie piliere, ktoré spôsobili, že väčšina dnešnej mládeže chce byť Youtubermi, počítačovými špecialistami, influencerami... alebo rovno dôchodcami a poberateľmi iných sociálnych dávok. Nie ako v našej generácii, keď každý chalan chcel byť smetiariom alebo bagristom či traktoristom.

A tak sa môže veľmi rýchlo stať, že nám neostane nič iné ako vrátiť sa k manuálnej práci. Pravdepodobná nedostupnosť potravín donúti časom životaschopnejšiu časť populácie vrátiť sa k pôde...

Lenže to ešte bude musieť pretiecť veľa vody, alebo možno ani nie!

... a tak jedného dňa ľudstvo zaniklo, lebo síce vedelo ako prežiť, ale nikomu sa nechcelo to urobiť.

Anna Sliacka

16. ETUDY Z DREVA XXII

Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene vyhlásilo v roku 2021 dvadsiaty druhý ročník súťaže v tvorbe drevených výrobkov, ktoré ľuďom prinášajú nielen úžitok, ale aj estetický zážitok. Témou súťaže Etudy z dreva XXII. bol drevený úžitkový predmet a šperk.

17. Vzácný jubilant OZ Žarnovica 90-ročný Julián Olajec

Vedenie OZ Žarnovica pripravilo pre svojho bývalého kolegu k jeho 90. narodeninám krásne prekvapenie.

17. Rozlúčka s našim závodom OZ Smolenice

Krátko pred koncom roka a ešte kratšie pred Vianocami, kedy sa zvykli dobré kolektívy lúčiť so starým rokom, sa náš kolektív zamestnancov ústredia OZ Smolenice rozlúčil v roku 2021 so sídlom závodu, ako aj so závodom samým aspoň spoločnou fotografiou, ktorá veríme, že bude pamätnou.

16

21

18. Lenivý lovec

Naše lesy, naše krásne horstvá, ukrývajú nespočetné množstvo viac ako 230 druhov vtáctva. Je to spoločenstvo medzi druhových vzťahov, ktoré nám pomáhajú pri tvarovaní života, hospodárskej činnosti, nádeje na lepšiu budúcnosť.

21. LESY a lesníctvo Estónska

Estónsko s rozlohou 45.338 km² leží na východnom pobreží Baltského mora v severozápadnej časti Východoeurópskej roviny. Viac ako polovicu pevniny (51,4%) pokrývajú prevažne poloprírodné lesy.

22. Zlatý vek Banskej a lesníckej akadémie

Rok 1872 sa v lesníckom školstve označuje aj ako „Zlatý vek Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici“. Je na to hneď niekoľko historických i odborných dôvodov.

24. Lesnícke osobnosti

V tomto čísle nášho časopisu Vás prevedieme biografickými zaujímavosťami životov **Miroslava Manicu** a **Jozefa Porubiaka**

25. Dedičstvo Pálfiovcov v Smoleniciach

Šľachtický rod Pálfiovcov patril k tej vrstve obyvateľstva, ktorá sa koncom 19. storočia mohla chváliť najväčším vlastníctvom lesnej pôdy na území Slovenska. Šľachta, cirkev a štát, reprezentovaný uhorskou vládou v Budapešti, ovládali najvýznamnejšiu časť lesného bohatstva u nás.

27. „Budúcnosť“ zrušenej závodnej kuchyne

Bývalý OZ Beňuš, zrejme ako jeden z posledných OZ, prevádzkoval do 31.12.2021 stravovacie zariadenie – závodnú kuchyňu. Rozhodnutím organizačnej zložky OZ Horehronie zo dňa 07.01.2022, účinného od 10.1.2022, došlo k útlmu tejto prevádzky.

27

Zmeny vo vedení štátneho podniku LESY SR

Minister pôdohospodárstva Samuel Vlčan poveril 18. februára riadením štátneho podniku LESY Slovenskej republiky Mateja Vigodu. Najväčší lesnícky podnik na Slovensku tak opäť vedie lesný inžinier, ktorý už má s vedením štátneho podniku skúsenosti. V predchádzajúcom období, keďže 25. marca 2020 bol poverený riadením štátneho podniku LESY Slovenskej republiky predchádzajúci minister, ktorý ho tiež 30. novembra 2020 zbavil predmetnej funkcie.

Nakoľko Ing. Vigoda už v roku 2020 absolvoval dvojkoľové výberové konanie na generálneho riaditeľa LESOV SR, š.p., z ktorého vyšiel 23. júna 2020 ako najlepší kandidát, boli v tomto prípade dodržané všetky náležitosti vyplývajúce nielen z interných smerníc štátneho podniku, zákona o štátnom podniku, ale tiež protikorupčného systému, ktorým je štátny

podnik LESY SR, š.p. certifikovaný (ISO 37001)

„Vzhľadom k tomu, že som nemal jednoznačného kandidáta, poveril som Mateja Vigodu na základe výsledkov konzultácií s poslaneckým klubom OĽaNO. Zároveň som ho požiadal, aby žiadnym spôsobom nezasahoval do vyšetrovania trestného oznámenia na odštepnom závode Horehronie, ktoré sa týka jeho osoby,“ uviedol minister. Riadením je poverený až do ukončenia riadneho výberového konania, ktoré bude vyhlásené v najbližších týždňoch (tlačová správa MPA RV SR).

„Rád by som pokračoval v procesoch, ktoré som v minulosti rozbehol. Základom mojej práce je otvorená komunikácia ako dovnútra štátneho podniku, tak aj navonok. Budem sa snažiť byť oporou pre kolegov v rámci náročného procesu transformácie podniku. Dohliadnem na to, aby delimitá-

cia pozemkov pod Ministerstvo životného prostredia SR prebehla v zákonom stanovených rámcoch. Zameriam sa na to, aby štátny podnik plnil aktuálne požiadavky, aby dokázal pružne reagovať na meniace sa potreby spoločnosti a bol vlajkovou loďou slovenského lesníctva.“ povedal poverený generálny riaditeľ Matej Vigoda.

-as-

Obchod s drevom za rok 2021

Vyhodnotenie verejných dražieb dreva v roku 2021

V uplynulom roku bolo na expedičných skladoch jednotlivých odštepných závodov v rámci Lesov Slovenskej republiky, š.p. zorganizovaných 40 verejných dražieb dreva, z toho 28 na jar a 12 na jeseň.

Na verejných dražbách dreva bolo ponúknuté spolu 11.600 m³ dreva, z toho bolo vydražené 10.800 m³, úspešnosť predaja bola 93%. Ponuka dreva vo verejných dražbách bola spolu v hodnote 1.962.000 eur a kúpna cena vydraženého dreva bola 3.135.000 €, navýšenie tržieb 159,77%. Priemerné speňaženie na m³ predaného dreva vo verejných dražbách v roku 2021 bolo 289€. Najviac predaného dreva vo verejných dražbách bolo na OZ Rimavská Sobota 1.070 m³. Najvyššie speňaženie na verejných dražbách bolo v roku 2021 dosiahnuté na OZ Revúca 491 €/m³.

Vo verejných dražbách organizovaných v jarnom období bol za najvyššiu cenu za m³ vydražený výrez 1. triedy akostí dreviny Javor na OZ Revúca a to za 5.444 €/m³ úspešným dražiteľom MEF-SLOSPE, s.r.o.. Tento výrez 1. triedy akostí javora bol vyhodnotený aj ako najdrahší vydražený kus, keď jeho hodnota pri šesť metrov dĺžke, 71 cm hrúbke teda množstve 2,26 m³ bola 12.303,44 €.

V jesenných dražbách bol za najvyššiu cenu za m³ vydražený výrez 1. triedy akostí dreviny javor na OZ Žarnovica, úspešný dražiteľ Ing. Štefan Poliačik vydražil tento výrez za 2001 €/m³, pričom celková hodnota výrezu pri množstve 1,59 m³ bola 3.181,59 €.

Ing. Eva Valovičová,
odbor obchodu a logistiky

Elektronické aukcie dreva

V roku 2021 LESY Slovenskej republiky, štátny podnik ponúkol v roku 2021 spolu 177.516 m³ drevnej hmoty prostredníctvom 1.189 elektronických aukcií. Z celkového ponúknutého objemu do aukcií sa vysúťažilo 91,99% a reálne predalo 165.000 m³. Licitáciou cien dreva v elektronických aukciách sa dosiahlo celkové navýšenie tržieb oproti cenníkovým cenám na úrovni 3.570.000 €. odbor obchodu a logistiky

Štátny podnik pomáha utečencom z Ukrajiny

Vo chvíľach, keď píšem tento článok, ešte nikto netuší, ako sa vojna na Ukrajine vyvíja. Na začiatku februára sú v pláne mierové rokovania kdesi v poľsko-bieloruskom pohraničí. Tanky v uliciach Kyjeva, Charkova a ďalších ukrajinských mestách, bomby, ktoré padajú na nevinných... Nikto z nás by si nikdy neželal ocitnúť sa v momente, keď musí zostať doma brániť svoju vlasť, zatiaľ čo jeho žena a deti sa musia pustiť na cestu do neznáma. V mraze čakať hodiny na vodu, jedlo a základné potraviny a pomoc. Väčšina ľudí, ktorá sa ocitla v blízkosti utečencov, však napriek ich únave cíti aj odhodlanosť a nebojácnosť. Tisíce ľudí, ktorí už prekročili slovensko-ukrajinské hranice, však potrebujú aj nocľah a miesto, kde by si oddýchli a načerpali nové sily. Aj preto im LESY SR, okamžite, ako sa situácia začala vyhrocovať, začali ponúkať lôžka vo svojich ubytovacích zariadeniach.

Najviac zatažený je v týchto týždňoch OZ Vihorlat. V mnohých zariadeniach OZ, hlavne v časti bývalého Odštepného závodu Sobrance, kde sú všetky hraničné priechody s Ukrajinou, už ubytováva ľudí, ktorí túto pomoc potrebujú. V rámci tejto organizačnej zložky sme ponúkli 130 miest na spanie, pričom je možné zriadiť ďalších 200. Napríklad v budove bývalého sobraneckého závodu

by sa pre dočasné útočisko utečencov dala prerobiť aj jedáleň či zasaďačka.

Toto obdobie nám však ukázalo aj veľkú ochotu pomáhať. Kolegovia z viacerých odborov generálneho riaditeľstva pridali ruku k dielu (odbor HÚL a certifikácie, odbor životného prostredia, odbor turizmu a odbor komunikácie). Či už vo forme varenia teplého jedla priamo na hranici v Ubli, dovozu šípkových čajov či drobných darčiekov pre deti.

„Dennodenne prichádza na naše územie množstvo utečencov, prevažne matky s deťmi, pretože vojna im berie domov. Snažíme sa vytvoriť pre nich aspoň malý pocit bezpečia. Radi pomôžeme tým, že im dočasne poskytneme priestor, kde by si oddýchli a načerpali nové sily. V súčinnosti s kolegami z jednotlivých OZ operatívne vytvárame ďalšie lôžka v administratívnych budovách, aby sme zmaximalizovali ubytovacie kapacity,“ povedal poverený generálny riaditeľ štátneho podniku LESY SR Matej Vigoda.

Štátny podnik má k dispozícii celkovo 605 lôžok, ktoré má rozmiestnené vo svojich ubytovacích zariadeniach po celom Slovensku. Rádovo najviac izieb je k dispozícii na Donovaloch, v Hrochoti, Turčianskych Tepliaciach, ale aj v Remetských Hámroch v okrese Sobrance. Podľa posledných informácií majú

utečenci záujem o dočasné bývanie nielen na východe Slovenska, ale aj inde, napríklad na Chate Gazárka (OZ Karpaty), na Chate Jelšinky, Chate Podhradík a Chate pod Jazierkom (OZ Šariš). Mnohí zostávajú na jednu noc, viacerí na neurčito.

V tejto neľahkej situácii pre tisíce ľudí vieme operatívne prerobiť na ubytovacie priestory bývalé budovy niektorých lesných správ, kde vieme umiestniť posteľe z podnikových kapacít aj v spolupráci s krízovým štábom. Takto sme už vytvorili desiatky miest, mimo bežných ubytovacích kapacít, na chatách.

Štátny podnik tiež poskytol rôzne vybavenie, ako stany, stoly, varné kotly. Zamestnanci LESOV SR v spolupráci s Občianskym združením Priaznivci Pustého hradu už navarili stovky litrov teplej polievky a poskytujú stravu a občerstvenie priamo na hranici v obci Ublá, a najnovšie aj vo Vyšnom Nemeckom. Takisto sa venujú deťom. Desiatky ľudí, medzi nimi aj študenti z Iránu či zamestnanci ambasády v Kyjeve, našli ubytovanie na Chate Morské oko, na Chate Žvernica Karná, tiež na bývalej lesnej správe Hlivišťa, bývalej LS Porúbka či na Chate Ublá. Ďakujeme všetkým za ich pomoc a ochotu pomáhať ľuďom v núdzi.

Mgr. Marina Debnárová

Antonstál v podaní Zimného festivalu jedla „Ochutnať Slovensko sa oplatí od 18. februára do 20. marca 2022“

Do ôsmeho ročníka „Zimného festivalu jedla“, ktorý prebieha priamo vo vybratých TOP reštauráciách z gastronómického sprievodcu Gurmán na Slovensku, sa zapojil Poľovnícky zámoček Antonstál, organizačnej zložky OZ Považie, LESY Slovenskej republiky, štátny podnik. V rámci tohto festivalu je návštevníkom ponúkaný zážitok a blažený pocit z lahodného jedla, atmosféry reštaurácie a profesionality celého personálu.

Každému, kto má záujem o kvalitnú gastronómiu a tiež záujem navštíviť tie najlepšie a veľakrát cenovo nedostupné reštaurácie Slovenskej republiky umožňuje toto gastronomické podujatie naozaj neskutočný zážitok za symbolické ceny. Predpredaj a rezervácie degustácií začali už prvého decembra 2021 a možnosť rezervácie stále trvá.

Festivalové menu pozostáva z troch jedál:

- Naše ikonické jedlo – charakterizujúce danú reštauráciu
- Chute regiónov – s dôrazom na použitie lokálnych a sezónnych surovín
- Kuchárova voľba – výnimočné jedlo mimo bežnej ponuky

„Kaštieľ Antonstál je Účelové zariadenie lesnej pedagogiky a rekreácie a je situovaný v nádhernom a tichom prostredí prírody Bielych Karpát, neďaleko hraníc s Českou republikou, iba 12 km od mesta Nemšová. Šéfkuchárom tohoto zámočka je známy a veľmi obľúbený šéfkuchár Michal Škorec, ktorý sa pravidelne zúčastňuje ZFJ s reštauráciami, v ktorých varí. Jeho štýl varenia, kde pripravuje pre hostí tradičné slovenské recepty a suroviny v prekvapivých chuťových kombináciách a v modernom šate si našiel veľa priaznivcov už v jeho prvom pôsobisku, v Gašperovom mlyne a neskôr aj v jeho ďalších reštauráciách. Pokračuje v ňom aj tu v Antonstále, kde sa samozrejme viac zamerá na divinu. Jeho festivalové menu je toho dôkazom. Samozrejme vie gurmánkam, ktoré divinu až tak nemilujú, hlavný chod upra-

viť podľa vopred dohodnutej požiadavky. Do kaštieľa sa dostanete po diaľnici D1, odbočkou na Nemšovú, ďalej údolnou horskou cestou až do parku Kaštieľa Antonstál 811/5. Sledovať treba navádzacie tabule – signál tam nefunguje, čo umožňuje nerušene vychutnávať si atmosféru a chuť ponúkaných jedál.“

Mapové novinky roku 2021

Aj rok 2021, podobne ako ten predošlý, bol bohatý na viaceré zaujímavé mapové novinky.

LESY Slovenskej republiky, š p., úspešne pokračovali v rozbehnutej spolupráci s Vojenským kartografickým ústavom Harmanec, ktorý aktualizuje a vydáva tradičné a medzi turistami stále veľmi populárne turistické mapy. Vďaka tejto spolupráci mali LESY SR opäť možnosť predstaviť širšej verejnosti mnohé lesnícky významné lokality, a to nielen prostredníctvom ich zaznačenia do turistických máp, ale tiež pomocou pútavých propagačných textov, ktoré sa stali už štandardnou súčasťou každej mapy.

Na jar 2021 bola vydaná turistická mapa TM VKU 116 Slanské vrchy – Veľká Domaša, na ktorej sa práce začali ešte v roku 2020. Severná časť Slanských vrchov je z pohľadu lesníckej histórie i lesoturistických možností mimoriadne bohatá, preto v tejto mape bolo naozaj čo prezentovať. Predstavené v nej boli významné lesnícke miesta Plavebný kanál Zlatá Baňa – Solivar a Lesná správa Zámutov,

ako aj lesnícke náučné chodníky Herlica, Sigord, Tajch, Bila Hura a Zámutovská kolejka.

Hneď na jar sa začali aj práce na ďalšej turistickej novinke – mape TM VKU 131 Vtáčnik – Horná Nitra. LESY Slovenskej republiky v nej predstavili svoje lesnícke náučné chodníky Po stopách lesnej železnice Kľakovskou dolinou a Chalmová – Malý Ľubín, ako aj Významné lesnícke miesto Zemný most Pokuty.

Mimoriadne bohatá na lesnícke zaujímavosti bola turistická mapa TM VKU 138 Štiavnické vrchy, aktualizovaná počas leta a jesene 2021. LESY SR v nej spropagovali najmä lesnícku históriu Banskej Štiavnice a okolia, a to prostredníctvom vyhlásených významných lesníckych miest Žemberovský dom, Horná botanická záhrada a nová budova Lesníckeho odboru Baníckej a lesníckej akadémie, Pamätník a chránené stromy prof. Wilkensa, Rudolf Geschwind v Krupine a Múzeum vo Svätom Antone. V mape bol tiež spomenutý lesnícky náučný chodník Počúvadlo (Banský jarok), prechádzajúci oblasťou banskoštiavnických tajchov.

V mape TM VKU 104 Čergov, vydané koncom roka 2021, sa LESY SR pochválili lesníckym ekocentrom Malcov i významným lesníckym miestom Chata prof. Komárka. Začiatkom roku 2022 sa očakáva ešte vydanie turistickej mapy TM VKU 155 Hronská pahorkatina – Levice, v ktorej sa verejnosti bližšie predstaví novootvorená Lesná škola Levice.

Veríme, že nové mapy budú dobrým pomocníkom všetkým turistom a milovníkom prírody pri ich výletoch a túrach po Slovensku a dobre poslúžia tiež lesníkom pri práci s deťmi a turistickou verejnosťou.

Mgr. Lucia Čekovská

Pracovná porada lesnej pedagogiky 2022 v duchu lesníctva

Po dvoch neuskutočnených pokusoch v predchádzajúcom roku a aj trochu s obavami, či aj toto stretnutie nenaruší už teraz ustupujúca pandémia, sa 30 bývalým i terajším koordinátorom lesnej pedagogiky podarilo stretnúť koncom februára v Účelovom zariadení lesnej pedagogiky Antonstál.

Prvý deň porady sme boli v plnej sile a tak sme mohli začať rozoberať a hľadať riešenia problémov, ktoré prinieslo organizačné rozhodnutie spojené s vytvorením substitučnej funkcie lesnej pedagogiky a jej začlenenie na úsek riaditeľa.

Od koordinácie sa obsah porady pomaly presunul k spoplatneniu programov lesnej pedagogiky. To nastalo oficiálne od októbra 2021, kedy bolo nepravdivé vzdelávanie = lesná pedagogika začlenené do podnikateľských činností nášho podniku. Keďže vznikol nový tím koordinátorov, postupne boli všetci oboznámení s predchádzajúcim systémom koordinácie a realizácie aktivít, prešli sme si ich vzorovú pracovnú náplň a odhalili sme ďalšie problémy.

V poobednom bloku sme sa venovali ďalším oblastiam, za ktoré zodpovedajú koordinátori ako odpočtovanie aktivít, riešenie Miniprojektov z balíka LNCH, altánky,

oddychové miesta, koordinácia projektu Ovocné lesné cesty a tiež pomoc na ďalších komunikačných projektoch. Dotkli sme sa tiež spôsobu odmeňovania a potreby zorganizovania regionálnych pracovných stretnutí zameraných na tréningy aktivít a „oprašenie“ toho, čo je potrebné pri realizácii zážitkového učenia.

Druhý deň už bol o zážitku a realizácii pravej LESNÍCKEJ pedagogiky, ktorú všetci prítomní mohli skutočne vnímať všetkými zmyslami. To je jeden ďalší z pripravovaných produktov, ktoré budeme v nasledujúcom období verejnosti ponúkať. Ale o tom už nabudúce.

-as-

Putovanie do raja 2022

Vďaka vytrvalej práci s tými najušľachtilejšími tvormi sveta a viac ako 72-ročnej starostlivosti o jedinečné plemeno, v kombinácii s nadšeným fotografom, ktorému ako inak, tieto stvorenia učarovali a tiež profesionálnym tímom, ktorý sa venuje tvorbe printových materiálov, vznikol naozaj nádherný kalendár štátneho podniku LESY SR, prezentujúci norika muránskeho typu počas štyroch ročných období. Ten si môžete ešte stále zakúpiť v predajni Lesnícke pochúťky v Banskej Bystrici alebo online v našom e-shope.

V ňom okrem 13 nádherných profesionálnych fotografií, ktoré naozaj majú srdce a to nielen jedno, sa v ňom každý milovník koní dočíta o vytrvalej a náročnej práci, ktorú lesníci vykonali pre vyšľachtenie a zachovanie tohto národného plemena nasledovne:

„LESY Slovenskej republiky štátny podnik si v tomto roku pripomínajú 72. výročie založenia chovu koní na Muránskej planine. V súčasnosti Stredisko chovu koní štátneho podniku LESY SR v Dobšinej je najväčším chovateľom chladnokrvných koní v strednej Európe. Aktuálne má v chove 180 norikov muránskeho typu. Toto plemeno je typické svojou silou a odolnosťou. Kone sa používajú predovšetkým na približovanie a ťažbu dreva. V 80. rokoch sa začal chov norického koňa. Chovu bol r. 1995 udelený titul šľachtiteľský chov koní plemena norik muránskeho typu a v r. 1997 bol vyhlásený za chránený chov s génovú rezervu norika muránskeho. Každodenný pohyb na pastve v nadmorských výškach od 600 do 1200 m n. m. im umožňuje nadobudnutie výbornej pohyblivosti a prirodzenej obratnosti, čo je dôležitým predpokladom pri ich využití pri práci v lese.“

Ale kalendár by nevznikol bez fotografického kumštu Vladimíra Hurajta, ktorý sám

prišiel s nápadom o vytvorenie tak nádherného reprezentačného materiálu nášho štátneho podniku. Ako sa dostal k fotografií a hlavne ku koňom, sme vyčítali v profile na jeho webovej stránke www.hurajt.sk, kde on sám píše:

„Narodil som sa 25.8.1957 v malej podtatranskej dedinke Matejovce, ktorú dnes už na mape nenájdete, pretože v roku 1972 sa stala súčasťou mesta Poprad ako jeho mestská časť. Som teda rodený Podtatranec. Dnes žijem v meste Poprad, ktoré je vstupnou bránou do našich veľhôr, Vysokých Tatier.“

Prvé kontakty s fotografiou som však zažil na Základnej deväťročnej škole v Matejovciach, navštevoval som krúžok mladého fotografa. Od roku 1991 som sa začal fotografovať venovať už vážnejšie. Mojm prvým fotoaparátom bol kompaktný FUJI na kinofilm. Neodolal som však kúzlu digitálnej fotografie. V tejto kategórii som začínal s kompaktným NIKON COOLPIX 8700. Úplne stotožnil s digitálnou fotografiou, no vždy sa rád vraciam aj ku klasickému foteniu.

V mojom kraji ponúka príroda mnoho námetov pre fotenie krajínok, a aj preto sa tejto kategórii venujem najčastejšie, no nerobí mi problém fotiť mnoho iných tém. Okúsil som už aj svadobnú fotografiu i tvorbu portrétu pri fotení detí.

Veľmi inklinujem k foteniu vody, ktorá dáva nespočetne veľké možnosti kompozície, rýchlych zmien, ťažko dostupných miest a čo je asi najkrajšie, pri tomto fotení mi „vyhráva“ aj hudba vody.

Ako malý chlapec som vždy obdivoval kone a hlavne súlad medzi človekom a ním. Norika muránskeho fotím už desať rokov. Som veľmi spokojný ak sa mi v tejto oblasti podarí zachytiť tie správne momenty.“

-as-

Vladimír Hurajt
Podjavorinskej 3377/24,
058 01 Poprad
+421 911 353 239
hurajt@gmail.com

JANUÁR | 2022

MÁJ | 2022

Chov koní na Muráni

Chov koní na Muráni datuje svoj začiatok od roku 1950, kedy bol z podnetu Oblastného riaditeľstva štátnych lesov v Bratislave a vojenských orgánov založený na Veľkej Lúke pri Muráni žrebčín. Hlavným zámerom tohto chovu bola potreba produkcie koní horského typu pre lesné hospodárstvo a armádu. V rokoch 1950-1956 boli postupne okrem strediska na Veľkej Lúke vybudované ďalšie štyri strediská, no v súčasnosti je chov sústredený len na Dobšinej a Veľkej Lúke. Pre meniace sa požiadavky sa postupne prechádzalo od chovu huculov v čistokrvnej forme, cez zmohtňovací proces hucula krížením s inými plemenami, až sa v polovici 80. rokov minulého storočia pristúpilo k chovu zameranému na norika v čistokrvnej forme, ktorý plne vyhovuje požiadavkám lesnej prevádzky. V roku 1995 bol uznaný šľachtiteľský chov „norika muránskeho typu“ a od roku 1997 bol vyhlásený chov géovej rezervy „norika muránskeho“. Stredisko chovu koní Dobšiná je zamerané na chov chladnokrvných koní plemena norik muránskeho typu (formou pastevného odchovu) kvalitných, ľahko ovládateľných koní, použiteľných v lesnej prevádzke, poľnohospodárstve a agro- a lesoturistike. Norik je kôň stredne veľkého rámca s dobrým osvalením. Je to pracovitý a dobre ovládateľný kôň, dobre živiteľný, s dobrým temperamentom a dobrým charakterom. Chov norika muránskeho typu na Veľkej Lúke zabezpečuje štátny podnik LESY Slovenskej republiky, organizačná zložka OZ Gemer a za významné lesnícke miesto bol vyhlásený 29.5.2009.

K 70. výročiu založenia tohto chovu bola vytvorená pamätná medaila s rytinou norika totožnou s nižšie vyobrazeným logom.

PUTOVANIE DO RAJA | 2022

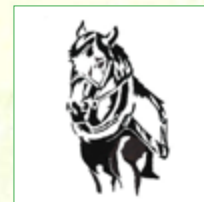

Veľké Hany
tel: +421 911 383 229
www.velekehany.sk

Nástenný kalendár
PUTOVANIE DO RAJA | 2022

PANTHER

Lesy SR si v tomto roku pripomínajú 72. výročie založenia chovu koní na Muránskej plani. V súčasnosti štátny chov koní z p. lesy SR v Dobšinej je najväčším chovateľským strediskom koní v našej krajine. Každoročne má v chove 100 koní rôznych plemien. Toto plemeno je typické svojou silou a odolnosťou, ktoré sú výsledkom prispôbivosti na prežívanie v hôľovom prostredí. V SR sa od roku 1950 uskutočňuje chov koní horského typu. Chov koní v SR bol založený v roku 1950. Chov koní v SR bol založený v roku 1950. Chov koní v SR bol založený v roku 1950.

SEPTEMBER | 2022

NOVEMBER | 2022

Pri výskume možností ochrany mladých lesných porastov spolupracujú lesníci, výskumníci aj ochranári

Stavy raticovej zveri na Slovensku dosahujú v súčasnom období historické maximum. Táto skutočnosť sa negatívne prejavuje pri obnove mladých lesných porastov, ktoré zver nadmerne poškodzuje. Pri riešení tohto problému, s cieľom nastavenia vhodných manažmentových opatrení, spojili sily lesníci zo štátneho podniku LESY SR, výskumníci z Národného lesníckeho centra vo Zvolene a ochranári z občianskeho združenia Ochrana dravcov na Slovensku.

V rámci Veľkej zvernice, ktorú obhospodarujú LESY SR š.p. organizačná zložka OZ Trábeč, sa na území lesnej správy Hrušov zakladajú oplôtky a kontrolné nechránené plochy, na ktorých sa popri dendrometrických meraniach bude zisťovať intenzita vplyvu zveri na odrastanie mladých lesných porastov. „Výskum vplyvu zveri na ich odrastanie je založený na budovaní maloplošných oplôtkov a párových kontrolných nechránených plôch. Ideálnym modelovým územím na ich zakladanie sú zvernice, kde vieme pri hodnotení poškodenia pracovať s presnejšími údajmi čo sa týka populačnej hustoty zveri,“ uviedol Marián Slamka z Národného lesníckeho centra.

Priebežné výsledky tohto výskumu ukazujú, že mladé lesné porasty nie sú len pod tlakom raticovej zveri, ale na vybraných lokalitách aj malých hlodavcov, ktoré mladé stromčeky intenzívne poškodzujú. V spolupráci s OZ Ochrana dravcov na Slovensku tak budú na plochách po vetrových kalamiťach

osadené búbky pre lesné dravce (najmä sovy), ktoré by mali úsilie lesníkov pri ochrane mladých porastov podporiť. „Takáto spolupráca lesníkov, výskumníkov a ochranárov je ukázkou toho, ako by mala fungovať ochrana prírody na Slovensku,“ poznamenal Jozef Paulenka, vedúci lesnej správy Hrušov.

Ako na záver dodáva Stanislav Kováč z OZ Ochrana dravcov na Slovensku: „Miestni lesníci sú skutoční odborníci a uvedomujú si fakt, že v hospodárskych lesoch je menej starých a dutých stromov, ktoré bežne poskytujú hniezdne príležitosti pre mnohé spevavce i sovy. Preto sme s nadšením privítali ich nápad, že pre ne vyrobia búbky. Pomohli sme im s radami a výberom vhodného typu búdok a pomôžeme im aj pri ich náročnej montáži priamo v teréne.“

„V rámci projektu Pomáhame vtáctvu našich lesov umiestnili za posledné štyri roky lesníci zo štátneho podniku LESY Slovenskej republiky viac ako tisíc ornitologických búdok typu sýkorník veľký, určených najmä pre drobné lesné spevavce, malé dutinové hniezdiče. Vzhľadom na zistené súvislosti so škodami spôsobenými drobnými hlodavcami budeme našu pozornosť v nasledujúcich rokoch upriamovať na dravce a sovy a umiestňovať pre ne vhodné búbky a polobúbky do našich lesných porastov,“ predstavuje najbližšie plány v rámci spomínaného projektu Anna Sliacka, referent lesnej pedagogiky LESOV SR, š.p..

(Zdroj: tlačová správa)

Lesoturistické novinky na Považí aj Horehroní

Vďaka usilovnej práci lesníkov zo štátneho podniku LESY SR je Slovensko po sezóne 2021 bohatšie hneď o niekoľko nových turistických oddychových miest.

Prvá zo zmieňovaných turistických novinek vyrástla neďaleko Púchova, v blízkom pohorí Javorníky. Miestni lesníci z OZ Považská Bystrica spoločne s pracovníkmi CHKO Kysuce, KST Púchov i miestnymi komunitami už dlhodobejšie vnímali potrebu vytvorenia oddychového miesta v lokalite Beňadín, ktorá je turisticky veľmi frekventovaná. Nachádza sa tu križovatka turistických a cyklistických trás, v lete sa tu organizujú viaceré športové podujatia a v zime sa tunajšia lesná odvozná cesta mení na bežkársku trať. Zastrešený altánok by navyše mohli využívať aj lesní robotníci v prípade nepriaznivého počasia a bol by súčasťou nového náučného chodníka, ktorý sa tu plánuje v blízkej budúcnosti vybudovať.

Výstavbu nového prístrešku podporilo GR LESY SR prostredníctvom miniprojektov, prispel naň OZ Považská Bystrica a ruku k dielu pridali aj miestni aktivisti. Nový altánok „Křížne cesty“ sa nachádza na žltej turistickej trase spájajúcej obec Lysá pod Makytou s vrchom Makyta (922 m n. m.). Keďže stavba je z troch strán krytá doskami a má podkrovnú časť, slúži zároveň aj ako jednoduchá útulňa, v ktorej je možné v letnom období prenocovať. Nové oddychové miesto je okrem toho vybavené posedením so stolom a lavičkami i oficiálnym ohniskom, kde si turisti môžu pripraviť niečo chutné pod zub pri spoznávaní krás Javorníckej magistrály.

Veľmi aktívni v budovaní nových turistických oddychových miest boli v roku 2021 aj lesníci z OZ Beňuš. S využitím prevažne vlastných finančných zdrojov (s malým príspevom generálneho riaditeľstva v rámci miniprojektov) a zapojením vlastných zamestnancov sa im podarilo postaviť celkovo až tri nové turistické altánky!

Prvým z nich vyrástol na území Lesnej správy Pohorelá v lokalite Orlová. Neďaleko, priamo pod vrchom Orlová, sa nachádzajú malebné Pohorelské vodopády. Keďže toto miesto je turisticky veľmi vyhľadávané, altánok tu určite nájde svoje opodstatnenie.

Druhým z trojice nových prístreškov v rámci OZ Beňuš je situovaný na Čertovici (NP Nízke Tatry). Tunajšia lokalita Lenivá, súčasť LS Beňuš, susedí s Mestskými lesmi Brezno. Oblasť je využívaná najmä v zimnom období, keďže sa tu nachádzajú bežkárске trate. Návštevníci, ktorí sa pri altánku pristavia, sa môžu nielen občerstviť, ale zároveň sa im ponúkajú nádherné výhľady na celý región i panorámu Vysokých Tatier.

Posledným z altánkov OZ Beňuš bol vybudovaný na LS Červená Skala v lokalite Zadná dolina. Oblasť sa nachádza na rozhraní 3 národných parkov – Muránska planina, Slovenský raj a Nízke Tatry – a na atraktívite jej pridáva aj tunajšia turistická trasa vedúca na Kráľovu hoľu a bývalý coburgovský poľovnícky zámoček, neskôr Horský hotel Pusté pole. S tým majú lesníci z Beňuša veľké plány, raz z neho možno bude lesná škola!

Zdanlivo jedinou LS na OZ Beňuš, ktorá zostala bez nového altánku, je LS Závadka nad Hronom. Nie je to však celkom tak. Na tejto lesnej správe sa lesníci pustili do projektu financovaného z eurofondov, ktorý by mohol priniesť nielen nové turistické prístrešky, ale tiež komplexnú obnovu náučného chodníka Stožky s novou vyhlídkou, mostíkom, obnovenou liahňou rýb a neskôr aj sfunkčnením tajchu Dudlavka Stožky.

Kolegom preto želáme, aby ich pripravované projekty boli úspešné, vyšli podľa ich predstáv a všetky vybudované lesoturistické novinky mohli dobre slúžiť každému turistovi a milovníkovi slovenskej prírody.

Ing. Lucia Čekovská, Ing. Martina Kovalčíková, Ing. Jana Mjartanová

LESY SKI CUP – sezóna 2021/2022

Horehronské nádeje – dievčatá

1.	PODHORSKÁ Melánia	SKI TEAM Martinské Hole
2.	KLASINSKÁ Hanka	SKI TEAM Martinské Hole
3.	KRIVKOVÁ Linda	LK Valčianska dolina

Horehronské nádeje – chlapci

1.	MIKULÁŠ Matej	Ski Academy Martinky
2.	VEVERIČEK Daniel	SKI TEAM Martinské Hole
3.	CEDZO Adam	SKI TEAM Martinské Hole

Mladšie predžiačky

1.	KOVÁČIKOVÁ Ema	SKI CLUB Brezno
2.	KOKOŠKOVÁ Zuzana	SKI TEAM Martinské Hole
3.	KOLEŠÁROVÁ Laura	ŠK KARTIK BANSKÁ BYSTRICA

Mladší predžiáci

1.	VITEK Matej	DUVI SPORT
2.	KOLENIČKA Leonard	SKI CLUB Brezno
3.	HLAVÁČ Áron	LO MLADOST Banská Bystrica

Staršie predžiačky

1.	HOLIŠIKOVÁ Zuzana	Deti v pohybe
2.	PETROVIČOVÁ Timea	LO HST Polomka-Bučník
3.	ZAJACOVÁ Alexandra	SKI TEAM Martinské Hole

Starší prežiáci

1.	FRGLEC Richard	LO HST Polomka-Bučník
2.	MARKO Dominik	Ski klub Donovaly
3.	KONIAR Marco	LK Valčianska dolina

Mladšie žiačky

1.	LEPEJOVÁ Lívia	LK Valčianska dolina
2.	SEKERÁŠOVÁ Soňa	LO MLADOST Banská Bystrica
3.	MASLIKOVÁ Zuzana	LO MLADOST Banská Bystrica

Mladší žiaci

1.	ĐURIČEK Kornel	LK Valčianska dolina
2.	SUČAĀN Matúš	LO HST Polomka-Bučník
3.	TUCHYŇA Teo	LK Valčianska dolina

Staršie žiačky

1.	SCHWARZOVÁ Linda	Ski klub Donovaly
2.	BARLOVÁ Nina	LO MLADOST Banská Bystrica
3.	KOZIÁKOVÁ Oľivia	SKI CLUB Brezno

Starší žiaci

1.	FEKIAC Alexander	LO MLADOST Banská Bystrica
2.	GARAJ Timotej	SKI TEAM Nová Baňa
3.	HOGH Sebastián	ŠK KARTIK BANSKÁ BYSTRICA

OPEN ženy

1.	BOBÁKOVÁ Dominika	ŠK KARTIK BANSKÁ BYSTRICA
2.	PLACHYOVÁ Timea	SKI TEAM Nová Baňa
3.	ŠTORCELOVÁ Laura	ŠK KARTIK BANSKÁ BYSTRIC

OPEN muži

1.	HRABLAY Patrik	LO HST Polomka-Bučník
2.	RAJČAN Martin	Ski Team Royal
3.	VIČAN Viliam	LO HST Polomka-Bučník

LESY SKI CUP

Horehronská liga v zjazdovom lyžovaní

LESY SKI CUP – Horehronská liga v zjazdovom lyžovaní (ďalej ako LSC-HLZL) je nezisková záujmová skupina štyroch občianskych združení s podporou partnera LESY Slovenskej republiky, š. p., v rámci práce s verejnosťou, ktorej poslaním je budovanie verejnej mienky v prospech lesníctva a vytváranie pozitívneho vzťahu verejnosti, najmä mladej generácie k lesu. Z pohľadu športového poslania cieľom záujmovej skupiny je výuka lyžovania, rozvoj lyžiarskych odvetví a podpora talentovanej mládeže v lyžovaní. LSC-HLZL ako záujmová skupina, v partnerstve so Zväzom slovenského lyžovania, sa zameriava na všeobecný rozvoj lyžovania vrátane športu pre všetkých organizovaním regionálnej súťaže detí a mládeže v zjazdovom lyžovaní so zameraním na školskú mládež 1. a 2. stupňa najmä v regióne Horehronia a širšom okolí. Podujatia skupiny sú otvorené pre širokú verejnosť a presahujú rámec vekovej kategórie 16 rokov a menej.

Hlavná myšlienka založenia Horehronskej ligy v zjazdovom lyžovaní skrsla v rámci spolupráce štyroch klubov, troch z Banskej Bystrice (SKI Club Donovaly, LO Mladost, ŠKB Lyžiarik) a štvrtého partnera z Horehronia (LO HST Polomka-Bučník). Ešte v roku 2016 zorganizovali kluby nultý ročník Horehronskej ligy a následne vyvolali rokovania so štátnym podnikom LESY SR ako s potenciálnym partnerom projektu. Aktívnymi v tomto procese bol predovšetkým Ing. Július Piliar a Ing. Marián Jagerčík, ktorým vďačíme za ten prvý krok. Výsledky rokovaní predčili očakávania a tak sa prvý ročník odštartoval už 3.2.2017 pod označením LESY SKI CUP – Horehronská liga v zjazdovom lyžovaní.

Kým prvý a druhý ročník pozostával zo štyroch pretekov, v treťom ročníku sme sériu rozšírili o pretek venovaný spomienke jednej zo spoluzakladateľov projektu LESY SKI CUP Dane Chebeňovej. Prvé tri ročníky sa jazdili na zjazdovkách Čertovica, Šachtičky, Donovaly a Polomka, v štvrtom ročníku sme vymenili svah v Čertovici za Mýto pod Ďumbierom a posledný ročník súťažili pretekári na svahoch Mýto pod Ďumbierom, Šachtičky, Donovaly a Hronec.

Zážitkové hry ale tiež rôzne náučné aktivity v podaní kolegov z bývalých Odštepných závodov OZ Slovenská Ľupča OZ Beňuš, OZ Liptovský Hrádok boli neodmysliteľnou súčasťou prvých štyroch ročníkov a ja sa touto cestou chcem poďakovať všetkým, ktorí prišli spríjemniť našich malým i veľkým športovcom čas čakanania na pretek a tiež na výsledky. Patrí Vám obrovská vďaka.

Prvý ročník 2016/2017

Prvý ročník prebiehal od 3.2.2017 do 11.3.2017. Prvého kola sa zúčastnilo 210 pretekárov, čím nás samotný záujem zo strany pretekárov veľmi milo prekvapil. Celkovo sa na štart v rámci štyroch kôl postavilo 396 súťažiacich. Najmenej zastúpené boli žiacke kategórie, kde trať v rámci mladších žiakov okúsilo 18 pretekárov, v rámci mladších žiakov 15 pretekárov a v rámci starších žiakov len štyri pretekárky a v rovnakej vekovej kategórii v mužskom podaní len päť súťažiacich.

Druhý ročník 2017/2018

Prebiehal od 20.1.2018 do 4.3.2018 a bol mimoriadne studený, keďže teplota počas každých pretekov atakovala -7°C. V dvanástich kategóriách sa počas

štyroch kôl objavilo na trati 490 pretekárov. Najviac zastúpené boli mladšie predžiačky v celkovom počte 78 pretekárov, za nimi sa umiestnili mladší predžiaci v počte 70 pretekárov a trojku najzastúpenejších kategórií doplnila šesťdesiatka pretekárov z kategórie OPEN muží.

Tretí ročník 2018/2019

Štyri kolá sme zrealizovali od 19.1.2019 do 10.3.2019 kedy nás opäť potrápilo počasie. No ani to neubralo na záujme o náš pretek a tak sa na štart prvého kola postavilo 258 pretekárov, na druhom preteku ich štartovalo o štyridsať viac. Na tretie kolo na Polomke si prišlo zmerať sily 253 súťažiacich a na ďalší deň ich zostalo pretekať 235. Rekordný počet účastníkov sme zaznamenali počas tretieho kola pretekov na Donovaloch, kde odštartovalo 346.

Štvrtý ročník 2019/2020

Tento ročník sa niesol v znamení nedostatku snehu a vysokých teplôt od 19.1.2020 do 1.3.2020. Nakoniec všetko dobre dopadlo a zaznamenali sme celkovo 1082 pretekárov. Kým v kategórii venovanej tým najmenším sa objavili 126 mien, najviac zastúpená bola sku-

pina predžiakov so 458 pretekármi rozdelenými v štyroch kategóriách. Žiacke kategórie boli zastúpené 257 pretekármi sa len o 16 menej súťažiacich sa objavilo v kategóriách OPEN.

Piaty ročník 2021/2022

S ročným odkladom sme zrealizovali tiež piaty, jubilejný ročník. Ten začal 22.1.2022 a ukončený bol 26.2.2022. Na druhom preteku na Donovaloch sme zaznamenali rekordný počet účastníkov a to až 446. Celkovo sa piateho ročníka zúčastnilo 603 pretekárov (podľa štyroch štartovacích listín) v 12 kategóriách. Mená tých najlepších a ich klubovú príslušnosť si môžete pozrieť v priloženej tabuľke. A my sa už teraz tešíme na ďalší ročník, ktorý už hádam nebude poznačený pandemiou COVID 19.

Všetky preteky piatich ročníkov prebiehali podľa súťažného poriadku a podľa pravidiel FIS uverejneného na stránke www.lesycup.sk, kde prebiehali online registrácie na jednotlivé preteky. Kategórie ostali nezmenené a spolu s menami víťazov si ich môžete prezrieť v tabuľke. Všetkým partnerom patrí obrovská vďaka a my sa už teraz tešíme na šiesty ročník. Lesom a lyžovaniu zdar! -as-

Lesná správa Jasov

Lesná správa Jasov je druhou najväčšou správou Organizačnej zložky OZ Východ. Svoj názov dostala podľa obce Jasov, kde lesná správa sídli. História obhospodarovaneého územia je spätá s ťažbou rúd a jej spracovaním v okolitých hutách. Taktiež netreba zabudnúť na významný vplyv premonštrátov sídliačich v Premonštrátskom kláštore s Kostolom svätého Jána Krstiteľa. Na to, ako sa hospodári našim kolegom na tejto lesnej správe sme sa bližšie pozreli v mesiaci február.

Charakteristika lesnej správy

Lesná správa Jasov je jednou zo ôsmich lesných správ organizačnej zložky OZ Východ. Obhospodaruje lesy na výmere 7.952 ha. Územie LS spadá orograficky do Slovenského rudohoria, Košickej kotliny a okrajovo Slovenského krasu. Nadmorská výška je od cca 200 až po 1.232 m n. m. na vrchole Zlatoidčianskeho vrchu. Katastrálna výmera lesnej správy je 88.763 ha, lesnatosť obhospodarovaneého územia dosahuje cca 10%. Z HSLT sú najviac zastúpené: 310 – Svieže dubové bučiny, 305 – Kyslé dubové bučiny, 411 – Živné bučiny, 511 – Živné jedľové bučiny, 208 – Sprašové bukové dúbavy a 2011 – Živné bukové dúbavy. Na LS sú zastúpené porasty od prvého po šiesty lesný vegetačný stupeň.

Lesná správa hospodári na piatich lesných celkoch a to: LC LESY BUKOVEC (2019-2028), LC Lesy na LHC Bukovec a Opátka (2019-2028), LC Lesy Čierna Moldava ŠL (2021-2030), LC Lesy Jasov ŠL (2021-2030) a LC Lesy Zlatá Idka ŠL (2021-2030). Pri organizačnej zmene v roku 2022 došlo k odčleneniu LO Dúbrava a navýšeniu počtu technikov LS o jedného.

Obhospodarovaná výmera lesných pozemkov je na úrovni 7.863 ha, z toho je 460 ha neštátnych neodovzdaných lesov. Výmera porastovej plochy je 7.582 ha. Z toho je 4.456 ha hospodárskych lesov,

765 ha ochranných lesov a 2.361 ha lesov osobitného určenia.

Hospodárenie v lesoch

Hospodárenie je výrazne ovplyvnené náročnosťou terénov, turistickou a hubárskou atraktivnosťou prostredia a pomerne veľkou rozptýlenosťou lesov v krajine. Lesné porasty sú tvorené prevažne bukom, v nižších častiach prístupuje dub spolu s hrabom a vo vyšších výškach zase jedľa a smrek.

Na Lesnej správe sa nachádzajú zdroje reprodukčného materiálu lesných drevín uznané porasty fenotypovej klasifikácie kategórie A o výmere 40,12 ha u drevín BK, JS, JH, Uznaných porastov fenotypovej klasifikácie B sa tu nachádza 2730,95 ha drevín ako sú SM, JD, SC, BO, BK, DZ, JH, JS, JM, BH, LM, DZ, JL, DL, DC, TB

Prevažná časť obhospodarovaneého lesov je koncentrovaná v dvoch častiach – Čierna Moldava a Zlatá Idka-Šemša-Bukovec. Južná časť je charakteristická veľkou rozptýlenosťou lesa v krajine. Územie je hornaté so strmými a dlhými svahmi s postupným prechodom na juh do pahorkatín až rovinatého charakteru. Lesné porasty sú prístupné kvalitatívne priemernými odvoznými cestami. Celková vybavenosť odvoznými cestami je priemerná. Na LS je k dispozícii 44 km trvalých odvozných ciest a 131 km sezónnych odvozných ciest. Terénne podmienky porastov predurčujú k dominantnému využívaniu traktorových technológií, ktoré majú viac ako 87%-tný podiel. Približovanie animálnou silou dosahuje 10% a je orientované do výchovných zásahov, lanovkové technológie dosahujú tri percentá. Drevná hmota sa odváža na expedičný sklad Haniska a expedičný sklad Mníšek nad Hnilcom. Podiel priamych dodávok dosahuje osem percent.

Ochrana prírody

Z hľadiska ochrany prírody patrí územie LS k pomerne menej významným.

Priemerné ročné úlohy (za posledných 5 rokov) vzťahujúce sa na terajšiu výmeru lesnej správy

Výkon	t.j.
Obnova porastov	61,55 ha
- z toho prirodzená	53,71 ha
- z toho umelá (volnokorenné)	6,90 ha
- z toho umelá (obaľovaná)	0,94 ha
- opakované zalesnenie	1,22 ha
Ochrana proti zveri	
- chemická – repelenty	34,93 ha
- oplôtky	0 ha/0 km
Ochrana proti burine	17,12 ha
Prečistky	110,50 ha
Výchova do 50 rokov	95,28 ha/1.706 m ³
Výchova nad 50 rokov	145,37 ha/3.841 m ³
Obnovná ťažba	31.313 m ³
Náhodná ťažba	4.002 m ³
Mimoriadna ťažba	12 m ³
Ťažba spolu	41.079 m ³
- z toho samovýroba	1.457 m ³
Výroba štiepky – prepočítané na m ³	0 m ³

Takmer celé územie LS zasahuje do CHVÚ Volovské vrchy a časť do CHVÚ Košická kotlina. Dva LO zasahujú do ochranného pásma NP Slovenský kras a zároveň do územia európskeho významu Čierna Moldava. Na obhospodarovanom území LS sa nenachádza žiadne územie v 4. a 5. stupni ochrany. Z chránených druhov sa na území LS vyskytujú korunkovka strakatá, užovka stromová, volavka popolavá, bocian čierny, myšiarka ušatá, včelár obyčajný, myšiak hôrny, orol kriklavý, orol kráľovský, orol skalný, viacero druhov netopierov, mačka divá, rys ostrovid, vlk dravý, medveď hnedý.

Poľovníctvo a rybárstvo

V rámci LS sa nachádza jeden režijný poľovný revír a to PR Čierna Moldava

o výmere 2.028 ha, pričom na LS sa nachádza celou svojou výmerou.

V rámci režijného PR sa na území LS nachádza šesť senníkov, 19 solníkov a cca 18 km poľovníckych a ochranných chodníkov. Obhospodaruje sa cca 10 ha lúk a políček pre zver, z toho sa osem hektárov kosí a využíva na produkciu sena na prikrmovanie zveri.

Rybárske revíry

Na území LS sa nachádza jeden pstruhový rybársky revír: Potok Bodva. V revíry sa nachádza pstruh potočný. Pstruh potočný sa vyskytuje prirodzene.

Návštevnosť lesov a verejnosť

Lesy v obhospodarovaní LS patria k výrazne turisticky atakovaným. Nachádzajú sa tu tri turistické chodníky. Najvýznamnejšou turistickou lokalitou je Kojšovská hoľa. Z hľadiska návštevnosti je územie LS vybavené dvomi altánkami, tromi odkrytými sedeniami, jedným upraveným ohniskom, dvomi informačnými tabuľami. Taktiež sa tu nachádzajú tri prírodné vyhliadky. Na území LS sa nachádzajú dve ubytovacie zariadenia. Využívanou je chata Čierna Moldava a v súčasnosti nevyužívanou je chata Breinerka. Chata Čierna Moldava je nižšieho štandardu.

Personálne obsadenie

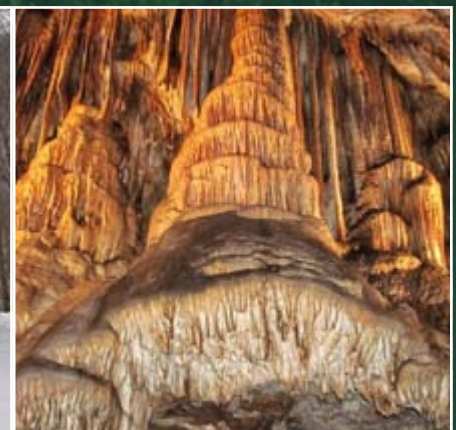
Osadenstvo lesnej správy tvorí 13 THZ. V súčasnosti má najstarší zamestnanec 61 rokov a priemerný vek je 45 rokov. Štruktúra LS je tvorená z deviatich vedúcich LO, troch technikov a vedúceho LS.

Osadenstvo lesnej správy tvoria: Ivan Sopko – vedúci LS, Ing. Branislav Potočňák, Ing. Marcel Cirbus a Ladislav Relovský – technici LS, Ing. Gabriel Mertoš – vedúci LO Žalobka, Peter Schurger – vedúci LO Roztoka, Ing. Roland Filčák – vedúci LO Ždiar, Ing. David Babnič – vedúci LO Nováčany, Juraj Kolvek – vedúci LO Opátka, Ing. Gejza Müller – vedúci LO Hlboké, Ing. Marek Horvat – vedúci LO Zlatník, Dávid Kurjan – vedúci LO Priehrada a Ing. Ladislav Popovič – vedúci LO Borovňák.

Ing. Zdenko Kováč, Ivan Sopko

Osadenie LS zľava: David Kurian, Ing. Ladislav Popovič, Ing. Gabriel Mertoš, Ing. Branislav Potočňák, Peter Schürger, Juraj Kolvek, Ivan Sopko, Ladislav Relovský, Ing. Marcel Cirbus, Ing. Roland Filčák, Ing. Marek Horvat, Ing. Gejza Müller a Ing. David Babnič

ETUDY Z DREVA XXII.

Výstava drevených úžitkových predmetov a šperkov

Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene vyhlásilo v roku 2021 dvadsiaty druhý ročník súťaže v tvorbe drevených výrobkov, ktoré ľuďom prinášajú nielen úžitok, ale aj estetický zážitok. Témou súťaže Etudy z dreva XXII. bol drevený úžitkový predmet a šperk. Súťaž je určená pre študentov i výrobcov a pre všetkých, ktorým učarovalo drevo ako materiál. Od vyhlásenia tohto ročníka súťaže v apríli 2021 do jej uzávierky 31.1.2022 sa do súťaže zapojilo celkovo 50 autorov s 55 súťažnými predmetmi.

Odborná komisia na čele s predsedom, docentom Reném Baďurom, vedúcim katedry dizajnu z Technickej univerzity vo Zvolene, sa stretla v pondelok 14. februára a prihlásené predmety posudzovala ako každoročne v dvoch kategóriách. V prvej kategórii sú zaradené sériovo vyrábané úžitkové predmety a šperky, druhú tvoria originály, prototypy, prípadne modely. Pri hodnotení prihlásených prác porota prihliadala na pôvodnosť a originalitu riešenia, výtvarnú úroveň, primeranosť technického zvládnutia, vhodnosť pre dané použitie či životnosť vo vzťahu k funkcii. Okrem ocenení v oboch kategóriách udelených štátnym podnikom LESY Slovenskej republiky, do súťaže venovali zaujímavé ceny aj Ing. Lenka Balkovičová, primátorka mesta Zvolen, vydavateľstvo BODNÁR a Zväz spracovateľov dreva SR. Po prvý raz bola na počesť dlhoročného spolupracovníka múzea udelená aj Cena profesora Schneidera.

Do súťaže sa okrem výrobcov zapojili najmä stredné a vysoké školy z Bratislavy, Žiliny, Ružomberka, Liptovského Hrádku, Zvolena či Filakova. Výstava ponúka prezentáciu tých najvydarenejších a najzaujímavejších kusov v podobe šperkov či náušnic rôznych tvarov, veľkostí a materiálových kombinácií, náramkov, náhrdelníkov, príveskov aj brošní. Z úžitkových výrobkov zaujmú rôzne predmety pre domácnosť ako misky a nádoby, dizajnový stojan na fľaše, zrkadlo, svietidlo, viaceré šperkovnice a objavil sa i domček pre čmeliaky. Najatraktívnejšie drevené kusy pochádzajú väčšinou z umelecky zameraných škôl.

Slávnostné vyhlásenie výsledkov sa uskutočnilo v prvý deň výstavy v priestoroch Les-

nického a drevárskeho múzea. Predstavený bude aj katalóg druhej dekady výstavného cyklu. Samotná výstava potrvá do 3. apríla 2022. Okrem Etúd z dreva a expozícií si návštevníci môžu prezrieť aj výstavu Daniel škrvritý predstavujúcu tento živočíšny druh, jeho spôsob života a jeho vplyv na lesný ekosystém.

„Súťaž Etudy z dreva a po nej nasledujúca výstava je pre Lesnícke a drevárske múzeum už pomaly kultovou záležitosťou. Jedinečné podujatie pripravujeme kontinuálne od roku 1998, len pandémie koronavírusu ho na rok prerušila. Som veľmi rada, že túto sezónu sa nám podarilo súťať a výstavu opäť zrealizovať,“ prezradila Veronika Horská Šebíková

Veronika Horská Šebíková, vedúca LDM

Vzácnny jubilant OZ Žarnovica Julián Olajec 90-ročný

Vedenie OZ Žarnovica v spolupráci so ZV OZ pri OZ Žarnovica dňa 15.12.2021 pozvalo bývalého zamestnanca pána Juliána Olajca, ktorý 2.12.2021 oslávil svoje okrúhle 90. narodeniny, na malé posedenie v zasadačke riaditeľa Odštepného závodu Žarnovica. Riaditeľ závodu Ing. Juraj Borik jubilantovi zablagoželal ku výnimočnému životnému jubileu a poďakoval sa mu za celoživotnú aktívnu prácu pre rozvoj lesníctva, poľovníctva a odovzdal jubilantovi Ďakovný list a malé spomienkové darčeky.

Julián Olajec pracoval bezprostredne po skončení lesníckej školy na rôznych lesníckych pozíciách a miestach na Slovensku, ale temer celý aktívny pracovný pomer zastával pozíciu vedúceho poľesia Lehôtka pod Brehmi a neskôr vedúceho Lesnej správy Jalná v Štiavnických vrchoch.

Po úvodných gratuláciách a zápise do našej závodnej kroniky sa príjemné posedenie nieslo v duchu spomienok na roky minulé. Zaspomínali sme si spolu na bývalých spolupracovníkov, na dobré pracovné a medziľudské vzťahy a na atmosféru v pracovných

kollektívach, ktoré celé desaťročia viedol. Jubilant bol k svojim podriadeným priateľský a to sa mu vracalo v pozitívnych výsledkoch „jeho“ Lesnej správy. So záujmom si vypočul a aktívne sa zaujímal, čo sa v súčasnej dobe v rezorte štátnych lesov deje. Prekvapil všetkých svojou výbornou pamäťou a stálym optimizmom napriek svojim deviatim krížikom.

Bol milo prekvapený a hlboko dojatý pozvaním na toto stretnutie a cenil si to, že bývalí kolegovia si na neho spomenuli a ocenili jeho celoživotnú prácu v prospech našich krásnych slovenských lesov, čo vyjadril ju-

bilant aj vo svojom osobnom poďakovaní: „Prajem pracovníkom Odštepného závodu v Žarnovici veľa pohody pri plnení pracovných úloh a pevné zdravie veľkej lesníckej rodine do ktorej som celý život patril a som na ňu hrdý“, a veru i slza dojatia sa mu zaleskla v oku.

Lúčili sme sa s ním so želaním všetkého dobrého, pevného zdravia a pri príležitosti vtedy blížiacich sa Vianoc aj príjemného prežitia týchto najkrajších sviatkov roka. Nejednemu z nás, ktorí sme boli tohto krásneho stretnutia účastní, sa nám akosi rýchlejšie rozbúchalo srdce a oči sa nám jemne leskli od dojatia, veď Julián Olajec bol dlhé roky našim kolegom a tých, ktorí ho poznali je čoraz menej.

Stálo to za to zorganizovať takéto posedenie a utvrdilo nás to v presvedčení, že aj napriek ťažkej dobe, ktorú teraz zažívame má takéto stretnutie veľký význam. Veď všetci, ktorí v našich lesoch pracovali a do svojej práce pre rozvoj lesníctva vložili svoje srdce, si to určite zaslúžia.

Jubilantovi ešte raz srdečne blahoželáme!
Ing. Katarína Dávidová

Rozlúčka s naším závädom OZ Smolenice

Krátko pred koncom roka a ešte kratšie pred Vianocami, kedy sa zvykli dobré kollektívy lúčiť so starým rokom koncoročnými večierkami, na ktorých rozvonila kapustnica a strieľalo šampanské sa náš kollektív zamestnancov ústredia OZ Smolenice rozlúčil v roku 2021 so sídlom závodu, ako aj so závädom samým aspoň spoločnou fotografiou, ktorá veríme že bude pamätnou, ak nie pre lesnícku verejnosť, tak aspoň pre nás, ktorí sme tomuto závodu obovali značnú časť našej pozemskej púte. Len čas ukáže či rozhodnutie o zrušení tohto závodu a vytvorenie sídla novovzniknutého závodu v priestoroch bývalého OZ Šaštín bolo správnym manažérskym rozhodnutím. Či už tak, alebo onak vzhľadom na dlhoročnú existenciu sídla lesníckych štruktúr v Smoleniciach má štátny podnik LESY SR ďalšie významné lesnícke miesto na západnom Slovensku, keďže sa ich v tejto časti Slovenska veľa nenachádza. Vzhľadom na aktuálnu situáciu ich asi zopár pribudne aj v iných častiach Slovenska. Tak, jedna kapitola sa uzatvára a otvára sa ďalšia. To, aký bude jej dej ukáže čas a preto kolegynia a kolegovia lesníci, tak ako ten les, o ktorý sa nám prislúcha starať a vieme za tie stáročia, že dokázal odolávať aj rôznym nepriaznivým obdobiam, či situáciám, aj mi zdvihneme hlavy hore a nechajme sa znechutiť rozhodnutiami

Na fotografii sú, prvý rad zľava: Ing. Gabriela Piecková – referent správy pozemkov a reprivatizácie; Mgr. Daša Lančaričová – účtovníka; Mgr. Silvia Letková – fakturant ost. výrobkov, tovarov a služieb; Viera Pisarovičová – fakturant dreva; Bc. Anna Jurkasová – hlavný účtovníka; Ing. Norbert Galčík – RPV ekonomicko-obchodného úseku, finančník; Ing. Milada Kičáková – personalistka; Ing. Juraj Brisuda – referent obchodu; Ing. Peter Palaj – referent pre plán, štatistiku a controlling; Ing. Bc. Michal Slávik – ťažbár, koordinátor LP. Druhý rad zľava: Ing. Jozef Blažo – správca informačného systému a telefónov; Mária Vanková – administratívny pracovník, predaj rýb; Ing. Marián Sloboda – pestovateľ, ochrana lesa; Mgr. Michaela Kabátová – sekretárka, referent CO a KR; Ing. Zuzana Frajtová – referent MTZ a nákupu; Ing. Peter Janiga – verejný obstarávateľ; Jana Zuzicová – referent dopravy a mechanizácie; Andrej Machovič – dispečer dopravy dreva; Ing. Martin Matys – riaditeľ OZ Smolenice; Ing. Richard Strieženec – ťažbár LS Dechtice; Viliam Kschill – vodič, údržbár; Kvetoslava Piskunová – referent vnútornej správy; Marián Jakubčík – vodič, údržbár v zácviku.

tých, ktorým v žilách nekoluje až tak zelená lesnícka krv. Preto nám všetkým prajem, aby sme toto obdobie ustáli rovnými a dokázali všetkým neprajníkom, že zostali verní

našmu poslaniu, či už to je niekomu vhod, alebo nevhod ...

Lesu zdar !

Ing. Michal Slávik

Lenivý lovec

Naše lesy, naše krásne horstvá, ukrývajú nespočetné množstvo viac ako 230 druhov vtáctva. Je to spoločenstvo medzi druhových vzťahov, ktoré nám pomáhajú pri tvarovaní života, hospodárskej činnosti, nádeje na lepšiu budúcnosť. Časom sa ich počty menia, jedny druhy ubúdajú, iné zasa pribúdajú, populácie druhov však nezanikajú. Hovorí sa, že prv bolo vrabcov ako maku, no a teraz nejakú vrabcov nevidieť. Iný povie aj sýkoriek bolo viac a tých dravcov, čo bolo nad poľami! Bolo aj nebolo a teraz je tiež také množstvo ako naša príroda znesie. Ak sa niektorý druh premnoží, hneď na to reagujú predátori, nie človek predátor, ale dravý vták. Ale ak jeden druh začne pokrívkať, ubúdať, hneď ho chceme chrániť. My ľudia ho chceme chrániť, ale ako chrániť?

Človek nič nedokáže, zasa len predátori na najvyššom stĺpci pyramídy pomôžu. Tieto dravce vedia ako, majú mozog, majú rozum, majú všetky časti pamäti v mozgu, majú kognitívne vnímanie, majú limbický systém, hipokampus a amygdalu, tak ako aj my ľudia. Zoberú rozum do hrsti a tieto vtáky nelovia. Dravec si nikdy nevyloví druh, ktorý je v menšine. To je tá pravá ochrana – prirodzená.

A tak som sa od svojich 18. rokov (v roku 1964) zapojil ako amatérsky ornitológ, ešte v Československej ornitologickej spoločnosti do výskumu hniezdnej bionómie vtákov. Zaujali ma hlavne orly. Zaznamenával som najprv teritoriálne rozdelenie jednotlivých párov a príležitostne som potom objavil aj niekoľko hniezd. Najväčšiu pozornosť som kládol na intímnosť orlej rodinky. Vždy som pristupoval k hniezdam šetrne podľa dobrých skúseností aj skúsenejších ornitológov.

Orol skalný

Prekvapil ma raz jeden pán v zelenej uniforme ako ochranca, ktorý nás v doline vo Veľkej Fatre prichytil na lúke ako som ja s mojím spoločníkom ornitológom Stehlíkom z Rajca obedoval. Požadoval, aby sme mu ukázali obsah našich batohov. Neveril som vlastným ušiam, ako nám tento pán dosť presne „ukázal“ týmto konaním, že tu v okolí musí byť hniezdo vzácného a chráneného orla, keď sa dožaduje, aby sme vytriasli naše batohy až na dno, či náhodou nemáme v nich orlie vajcia. Ale potom sme ochranárovi dali za pravdu. Dobré to robí, hniezda treba chrániť pred ľuďmi – vykrádačmi hniezd. Ale nám už nebolo potom ťažké po jeho odchode, aj hniezdo orla objaviť. Veď vtáky sa na hniezde pri sedení s veľkým volaním striedajú,

alebo samec volá samicu, aby si šla prevziať prinesenú potravu. Ba samice ju aj s veľkou hlasitou radosťou sám na hniezdo donesie.

Hniezdo sme sledovali aj v Západných Tatrách, vedeli sme o tom dvaja a potom ešte dvaja, čo mladé krúžkovali. Neboli tam ani kamery ani kontrola, len ticho a pokoj. Sedem rokov statočne hniezdili orly na tom istom mieste, potom zmenili miesto a tri roky hniezdili na inej skale. Orly vedia aká je najlepšia ochrana. Ak zistia, že sú príliš rušené, neopustia ho, ale o rok zmenia hniezdisko. Hiezdia aj na dvoch hniezdach a postupne ich obmieňajú.

S lesníkom L. Boháčikom sme sa nadchýňali na krásnych svadobných letoch orlov nad Žiarom v doline Bystrička v Krivánskej Malej Fatre. Čo sme sa nasledili, aby sme našli hniezdo, pretože lesník bol aj špeciálnym ornitológom pre krúžkovanie, ale hniezdo sa nám nepodarilo objaviť. Nakoniec po viacerých rokoch som ho našiel celkom vo vedľajšej doline Pod Žobrákom na jedli. Orly tam v prvý rok vyvedli dokonca dve mláďatá. To je rarita. A keď som prišiel druhým rokom do lokality, jedľa bola od polky odlomená. Jedľa je pomerne krehký strom a hniezdo orlov, po viacerých rokoch hniezdenia má obvod aj jeden a pol metra, výšku vyššie jedného metra a predpokladanú váhu 200 kg. Nie div, že sa vrcholec na jedli odlomil aj s hniezdom..

V Malej Fatre sme cez zimu pozorovali s ornitológom L. Stehlíkom a aj odfotografovali orla skalného, ktorý bol na koristi a mal len jednu nohu. Na druhej nohe mal len kýpeť, bez chodidla a prstov. Kde prišiel o jednu nohu, som sa presvedčivo nedozvedel. Orol prežil i s jednou nohou celú zimu, ba pokúsil sa i o hniezdenie, no bol odchytený ochranármi a umiestnený v odchovni. Bola

Mláďa orla po vyliahnutí v hniezde – v domácej odchovni

to orlica, žila ešte dva roky v rehabilitačnej odchovni v Bánskej Štiavnici a dožila sa podľa odhadov 22 rokov.

V poslednom období sa pre záchranu orlov založili aj domáce odchovne. Odtiaľ sa potom odchované mláďatá vypúšťajú do prírody. Taká „domáca“ samica odchová aj viac mláďat ako v prírode, leto chovateľ jej mladé odoberá a odchováva sám. Šikovný ornitológ Jožko Tomik v Bojniciach, ten aj samca nahrádzal samici -orlici, ktorá bola umelo oplodnená a musel pri nej tokať a správať sa pri nej ako riadny samec – orol. Aj sa s ňou mazlil a veľmi veľa času sa jej venoval. A podarilo sa mu aj svadobné hry uskutočniť, aj sa spolu bozkávali (zobáčkovali).

Vyľiahnuté mláďatá sú pokryté sivobielym vlnitým páperím, zvyčajne ležia v hniezdnej kotlinkke. Neskôr sa stavajú a sedia bez pohnutia v neprítomnosti matky na päťach. Keď už dorastá aj tmavé perie, sú v neustálom pohybe. Veľmi starostlivo sa často prehrabávajú zobákom v perí, ktoré im pri raste pravdepodobne spôsobuje svrbenie. Potom veľmi často rozpínajú krídla, dvíhajú sa pritom aj na prsty a pokúšajú sa o let. Ich pohľad sa pritom zameriava dolu do priepasti a často pozerajú na nebesia na modrú oblohu. Radosne poskakujú, slabým hrkútaním sa tešia na chvíľu, keď budú môcť hniezdo opustiť.

V hniezde je vždy čistota. Mláďatá vystrekujú trus pod hniezdo a matka často donáša do hniezda čerstvú vetvičku na osvieženie, aby mláďa sedelo vždy v suchu.

V prvých dňoch kŕmenia nedonáša matka na hniezdo žiadnu korisť. Potravu im dlávi z hrvoľa už potrhanú na kúsky. Matka sa spočiatku zdržuje na hniezde celé dni, len na znamenie samca vyletí prevziať potravu. Vtedy sa obaja rodičia venujú aj plachteniu nad hniezdom, rôznym cvičeniam, naháňackám, zdanlivým šarvátkam aj silným pokrikom. Je to také manévrovacie cvičenie. Naopak, zasa neskôr, keď sú mláďatá dostatočne zásobené potravou, neukážu sa rodičia na hniezde celý deň.

Často počas hniezdenia jedno z mláďat nejakým spôsobom zahynie. Stalo sa mi, že som pozoroval na hniezde dve asi dvojtýždňové mláďatá a na druhý deň ráno tam už bolo len jedno. To druhé zmizlo bez stopy. Zvyčajne sa mláďatá na hniezde veľmi bijú, sáču sa a vytlačujú z hniezda. Dve mláďatá prežili len na veľkej ploche hniezda, kde si každé mláďa vytvorilo vlastné teritórium. Každé z mláďat na hniezde hodlá byť dominantné, dominantnosť si vytvorí každé svoju, veľkým priestorom hniezda.

Práve pri pozorovaní orla, pri benevolentnom love, pri útoku na zajaca poľného som mu prisúdil vlastnosť lenivý, ale to bola len otázka času, keď som pri ďalšom pozorovaní posúdil, že orol je extravagantný úžasný pomalý, ale výstižný lovec..

Orol si obzerá korisť z výšky, počas pomalého letu alebo aj z priehľadných miest a vyvýšených posedov. Na popred vyľiahnutú korisť ľahkým, priamym letom zacieli, urobí dve

tri kľučky a prudko sa vrhá na zajaca, líšku, svišťa, kamzíka alebo aj mladú srnu. Na prenasledovaného zajaca zaútočí veľmi pružne s pevným odhodlaním, lenže zajac, ktorý už mal určite dajakého dravca za ušami, sa snaží orlovi ufujazdiť. Ak letí z ľavej strany, práve do tej istej ľavej vyrazí aj zajac; ak sa orol vzápätí otočí smerom doľava, zajac urobí kľučku doprava. I keď na tretí pokus orol sa už – už dotýka zajacovho chľapatého chrbta, zajac odrazu vydvihne dovysoka ušnice, ktoré sú v momente nastražených orlových pazúrov najbližšie. Lenže v tom momente zajac využíva aj poslednú leť a skúsenosť, len čo sú ušnice už – už v objatí pazúrov orla, zajac ich prudko sklopí na chrbát a urobí poslednú kľučku. Vtedy už vidím, ako orol so zovretými pazúrami, niekedy aj so srstou zajaca, sadá na zem a zbabelo sa pozerá, ako zajac priam tancuje hopkavým behom cez lúku.

Orol skalný má však veľmi dobre vyvinutý zmysel zraku a súvislosti aj s čuchom, na vyhľadávanie zdochlín. Americká doktorka medicíny Betsy Bangová, skúmala čuchový zmysel niektorých druhov vtákov, podľa veľkosti čuchových lalokov. Betsy bola aj nadšená ornitologička, veľmi ju to zaujímalo. Zistila napríklad, že relatívne najväčšie čuchové laloky majú vtáky – vícdhrovníky (veľkosť-37), kivi (34), kondor (29) a nasledujú leľky a orly (24) najmenej sú to drobné spevavé vtáky (10). Hovorí sa, že kondory sú vtáky zdochlináre, ktoré sa živia len zapáchujúcimi zdochlinami v rozklade, ktoré z veľmi ďaleka zacítia... Dnes už vieme, že vyhľadávajú

hlavne čerstvo uhynuté alebo aj chorobou napadnuté zvieratá.

Naše orly sú podobne na tom, hlavne v zimnom období. To, že orol má lepší čuch od ostatných druhov dravcov, vidieť aj na jeho pomerne veľkých a nekrytých nosných dierkach – nozdrách. Musíme si ale uvedomiť, že čuchové laloky, ktoré sa nachádzajú v mozgu sú hlavným prijímateľom pachu. Pach sa k nim dostane vzduchom, ktorý prúdi cez nozdry, najprv sa v dvoch prvých komorách napáchnutý vzduch ohrieva a navlhčuje. Časť vzduchu odchádza na dýchanie do pľúc a časť pokračuje do tretej komory, kde prechádza cez ruličku s plátkami kosti, ktoré sú pokryté vrstvou sliznice. Bunky v sliznici zaznamenávajú pachy a predávajú informácie do čuchovej oblasti mozgu – čuchových lalok. Táto oblasť leží celkom blízko koreňa zobáka.

Orly vedia dokoca vycítiť, pri dlhom sledovaní krajiny, ktoré zviera je hendikepované – zdravotne postihnuté, alebo poranené. Na to je orol bystrý vták. Má dobrú pamäť a také zviera sleduje a v danej chvíli, ho oslobodí od útrap. Pamäť a myslenie orla vychádza z jeho mozgu, v ktorom sú uložené pamäťové bunky – neuróny. To samozrejme platí u každého živočicha. Záleží však na veľkosti mozgu pomeru k telu. Platí to u vrany, ktorá ma k telu najväčší mozog a vedci zoistili, že je aj najmúdrejšia zo všetkých vtákov. Veľké vtáky, ako je aj orol majú relatívne menšie mozgy, presne tak ako majú dospelí ľudia, relatívne menšie mozgy než ich deti. Hovoríme tomu negatívna alometria. Vedkyňa Healyová a vedec Cobba to vysvetlili, že relatívna veľkosť mozgu klesá s veľkosťou tela. Orly sú ťažké letci majú relatívne menšie mozgy a vedci to zdôvodňujú aj tým, že mozgové tkanivo je ťažké a má nárročný metabolizmus, ide o druhý najnáročnejší orgán po srdci. Neuróny sú síce malé, ale ich údržba vyžaduje v pomere k ich veľkosti desaťnásobok energie než ostatné bunky. Ľudovo povedané, veľké dravce majú menšie mozgy, aby ich čím menej zaťažovali pri náročných letoch, čím sa im v podstate aj zníži počet neurónov, ale ich pamäť a myslenie zostáva na úrovni priemeru.

orol kráľovský – *Aquila heliaca*

Plachtenie je najelegantnejšie a najdokonalejšie vidieť práve na orlovi kráľovskom. Je to kráľ vzdušného priestoru. Pozerali sme sa z Kočovskej skalky nad Kočovskou dolinou v západných strážňach Považského Inovca, ako vzdušný kráľ so svadobnou piesňou, predvádza svadobné lety. Boli tam oba, samec aj samica, spolu najprv krúžili do osmičky, potom chvíľu zamávali krídlami, aby sa dostali o pár metrov vyššie a znovu sa prispôbovali podmienkam prúdenia vzduchu a teplým stúpajúcim vzduchom sa znovu nechávajú vyniesť do ešte väčšej výšky. Vidíme už len malé guľky, orly dlhú chvíľu nemusia aktívne pohybovať krídlami.

Pozeráme sa hore a my už orlov nevidíme, no orly nás určite vidia. Sietnica v oku orla

S orlicou spolupracuje pri párení človek

kráľovského so žltou škvrnou, kde je miesto najostrejšieho videnia je až o osemkrát citlivejšia ako ľudská. To je vynikajúci výkon oka kráľovského dravca, zo všetkých orlov najvýkonnejšia. Zjednodušenie sa dá hovoriť, že orol vidí tak, ako by sme sa mi pozerali ďalekohľadom, ktorý má zväčšenie obrazu osemnásobné. Čiže napríklad ďalekohľad 8 x 50.

Staré hniezdo mali už dlhé roky postavené na buku vo výške 18 metrov. Vedeli o ňom všetci lesníci aj poľovníci z okolia, bodaj by aj nevedeli, keď bolo ako na výslni. Buk bol vytrčený na okraji rúbane a bol taký vysoký a pri vrchu labilný, že nikto sa neodváži hore liezť. Ale, veď aj načo a prečo by tam kto vychádzal a riskoval život. Zdalo sa však, že to bol už starý pár a posledné dva roky, čo sme kráľovakov pozorovali, ani mláďatá nevyviedli. Samica, aj keď sa páčila a užívala si svadobné radovánky, zostala jalová. Ale mohlo sa stať aj to, že samec bol neplodný a aj keď samicu oplodnil, vajcia zostali čisté.

Ale orly sa ukazovali svetu, lovili v okolí na lúkach pri Hôrke nad Váhom aj pri Kočovciach.

Keď orol prekvapí zajaca, zahrúženého do tajomných nahováračiek či svadobných radovánok, chyti ho za krk a druhou nohou mu zatlačí na hlavu a pazúri mu zovrie papulu aby nevrešťal.

Myslím si, že orol má výsostné právo uloviť si zajaca pre vlastnú potrebu. Ale prečo potom sa jeho útok zmenil na hojďavé špacirovanie nad ušami zajaca?

Chytá často aj drobné hlodavce a šelmičky na zemi. I keď za letu je to majestátny vták, na zemi je skôr neohrabaný a neobratný. Niekedy sa človek až zasmeje keď vidí orla voľne pobeť po zemi. Telo drží pritom takmer vodorovne a kladie pomaly nohu za nohu. Ak orla niečo vtedy vyruší, snaží sa utekať, lebo nie je schopný okamžitého letu. Má ťažké telo a nie je preto ľahké len tak okamžite ho odpútať od zeme a rýchlo uletieť. Orol chvíľu preto uteká po zemi, skáče, pomáha si krídlami, pritom sa veľmi namáha a hnevivo až rozčúlene sa vyjadruje tichým šomravým zavýjaním. Až pri poslednej eta-

Poľovnícka chata na Kornietovej

pe srdito poskočí, bije krídlami o zem, zdvihne sa do určitej výšky a už voľným letom sa nesie vodorovne so zemou bez zamávania krídlami, obracajúc sa oproti vetru, ktorý ho nadnáša vyššie a to len pri niekoľkých voľných zamávaniach krídlami sa dostane za pomoci vetra do výšky.

Orol najprv lieta veľmi vysoko, odkiaľ letmo spozoruje pohybujúcu sa korisť. Hneď sa znáša skrutkovitým letom dolu a ide sa z blízka pozrieť na predmet, ak je tam sysel, rázom pritiahne krídla k telu a vrhá sa s rozťahnutými pazúri na obeť.

Orol sa odváži aj na hrdzavú líšku, no neskončí vždy tento zápas víťazstvom pre neho. Ak zbadáme orla, ktorý stojí nad koristou s radostným plameňom v očiach, načechranými pierkami v záhlaví a pootvorenými krídlami, počujeme aj víťazný pokrik. Vtedy sa orol pyšne predvádza, elegantne s neodolateľnou silou a tomuto dojmu sa nikto nemôže ubrániť.

orol krikľavý – *Aquila pomarina*

V Turci na Kláštorských lúkach som pozoroval orla krikľavého, ktorý odháňal sokola sťahovavého od ulovenej koristi a sám ju potom zožral. Sokol bol nútený uloviť ďalšiu korisť – drozda čviktavého. Keď s ňou zosadol na zem, znovu sa objavil orol a korisť mu vzal. Sokol sa však ani veľmi ústupku nebránil. Vtedy som si uvedomoval, že tu pravdepodobne šlo o spoluprácu pri love medzi dvoma rozdielnymi druhmi. Orol akoby cudzopásoľ a prinucoval na lov obratnejšieho lupiča.

Orol krikľavý hniezdi na stromoch, najviac na smrekoch, jedliach a boroviciach. Orlí pár, ktorý sme s lesníkom L. Boháčikom pozorovali v Malej Fatre časti Valčianskej pahorkatiny mal zhotovené tri hniezda. Ako vravel znalec orlov Boháčik, krikľúkne si vždy zhotovujú najmenej dve až štyri hniezda a potom pri hniezdení ich striedajú. Raz zahniezdil pár orlov krikľavých na vysokom smreku a keď boli mláďatá súce na okružkovaní, vybrali sme sa za orlami. Už keď sme sa približovali k hniezdu, videli sme ako nad hniezdom odháňa orol myšiaka hórneho. Myšiak i keď sa bránil, orol predsa uspel a menšieho dravca zahnal preč. Lesník bol aj členom Československej ornitologickej spoločnosti a chcel teda vyjsť k hniezdu a mladé okružkovať. Mal na tento úkon pripravený visutý povrazový rebrík. Na konci lana priviazal kus dreva, ten prehodil cez najvyšší konár a potom keď druhý koniec spadol dolu ťahal rebrík hore. Ten mal uviazaný na druhom konci povrazu. Ja som sa zasa elektrikárskymi stúpačkami štvrel na vedľajšiu borovicu, ktorá bola bez konárov a klzká. Lepkáva od živice. Keď som už bol asi v polovici cesty, lesník kričíc od hniezda: „Ivan nemusíš sa ďalej škriabať hore, mláďa orlíča je mŕtve a polovička je orlíčaťá je zožratá. Tak to bolo, že myšiak hórny v neprítomnosti orlov na hniezde, sa hostil na mladom orlíkovi. Keď prišla orlica a hnala myšiaka už bolo neskoro.“

Pri otvorení mláďati, ktoré lesník doniesol dolu som s veľkým prekvapením zistil aký má orlík obrovský žalúdok a koľko veľa v ňom mal potravu. Domáhal som sa pravdy a zistil som neskôr, že u mäsožravých dravých vtákov – orlov sa svalnatý žalúdok vývojom zmenil na väčší, veľmi rozpinavý (rozťažiteľný) vak, v ktorom je ukončené chemické trávenie začínajúce v žľaznatom žalúdku. A u dravcov zvlášť ešte majú nápadne vyvinutú tretiu komoru žalúdku vo vrátnikovej časti, ktorá už ústi do čreva. A tak sa dravým vtákom žalúdok, podľa potreby rozťahne, potom sa doň zmestí veľké množstvo potravu. Je to vlastne aj taká poisťka pre mladého orlíka, ak by rodič nevedel aj za deň – dva získať nejakú vhodnú potravu.

orol stepný – *Aquila nipalensis*

Je pomerne plachý, skôr ho zastihneme utajene striehnuť v korune stromu, odkiaľ sleduje svoju korisť. Jeho koristou sú najmä sysle, ale nepohrdne ani zdochlinami. Jeho život je spätý z euroázijských stepí a žijú aj v afrických savanách. Odtiaľ sa v poslednom období sťahuje aj do Európy a už viackrát bol pozorovaný aj na našom území, ba pravdepodobne sa pokúšal jeden pár orla stepného u nás aj zahniezdiť. Pre jeho nenápadnosť a skromnosť v operení, je ťažko pozorovateľný v prírode. Mimo obdobia hniezdenia sa správa veľmi ticho, nenápadne. Až v čase toku sa samec ozýva, mimoriadne zvláštnym brechavým hlasom. Oproti ostatným orlom, orol stepný môže zahniezdiť aj na kope sena, poprípade aj celkom nízko nad zemou v kríku a pod. Ivan Kňaze

Lesy a lesníctvo Estónska

Estónsko s rozlohou 45.338 km² leží na východnom pobreží Baltského mora v severozápadnej časti Východoeurópskej roviny. Priemerná nadmorská výška dosahuje iba 50 m n. m.. Najvyšším bodom krajiny je Suur Munamägi na juhozápade (318 m n. m.).

Podnebie je mierne, aj keď trochu chladnejšie ako na Slovensku, so štyrmi približne rovnako dlhými ročnými obdobiami. Priemerná teplota sa pohybuje od 16,3-17,1°C v najteplejšom mesiaci a od -3,5 až -7,6°C vo februári. Priemerný zrážkový úhrn je 568 milimetrov ročne, pričom najviac zrážok spadne v neskorom lete.

Viac ako polovicu pevniny (51,4%) pokrývajú prevažne poloprirodné lesy. Nachádza sa tu približne 2,3 mil. ha lesov, z ktorých približne 75% (1,7 mil. ha) tvorí hospodársky les. Celková zásoba porastov je 480 mil. m³. Najbežnejšie druhy stromov sú borovica, breza a smrek.

Lesy v Estónsku môžeme rozdeliť do štyroch skupín: hospodársky – les ako zdroj príjmov; sociálny – les ako zaisťovateľ zamestnania a poskytovateľ lesníckeho povolania; ekologický – les ako ochranca populačnej diverzity; kultúrny – les ako súčasť estónskej kultúry.

Rozloha lesnej pôdy sa za posledných 70 rokov zvýšila asi 1,5-krát. Čiastočne prirodzeným zalesňovaním lúk a pasienkov listnatými a zmiešanými lesmi. Na bývalej ornej pôde sa rozšírili aj borovice a smrek.

Veková štruktúra lesov v Estónsku nie je rovnomerná – približne 27% lesov je mladších ako 30 rokov a približne 40% lesných porastov má viac ako 60 rokov. Celkom 7% lesných porastov je starších ako 100 rokov.

Lesná politika je implementovaná aj prostredníctvom 110.000 súkromných vlastníkov lesov. Lesné hospodárstvo sa podieľa až 10% na tvorbe HDP Estónska. Päť až šesť percent pracovnej sily je tu priamo napojených na sektor lesného hospodárstva.

V hospodárskych lesoch platia prísne pravidlá v súvislosti s ťažbovými procesmi a následnou obnovou lesa. Vlastníci majú

povinnosť ponechať retenčné a semenné stromy, mŕtve drevo atď.

Objem ťažby je pravidelne menší ako prírastok. Priemerný objem ťažby sa pohybuje okolo 10,7 mil. m³ a priemerný ročný prírastok 16,2 mil. m³. Rastový potenciál lesov

sa postupne zvyšoval zväčšovaním výmery lesnej pôdy, ako aj jej priemerného veku porastov.

Celkový objem bilancie dreva na Estónskom trhu predstavuje cca 16,9 mil. m³, z toho domáca produkcia zabezpečila 73% a dovoz 20%. Najväčšími oblasťami využitia je stále export dreva a výrobkov z dreva najmä drevodomov až 64% a 34% slúži na domáce energetické využitie. V domácom spracovaní sa 40% dreva spracúva na rezivo a 24% na celulózu a papier.

Štát ponúka viacero možností rekreácie v lese, napr. je tu 3.100 km náučných chodníkov, desiatky lesných chatiek, kempov a ohnísk. Rozsah chránených lesných oblastí sa časom zvýšil. Celkový podiel chránených lesov je podľa vysoký (25%) a vysoký je aj podiel prísne chránených lesov, t.j. lesov bez obhospodarovania cca 14%. V súčasnosti je chránených 461.278 ha lesnej pôdy, z toho 365.096 ha je chránených v systéme Natura 2000 a ďalších 96.182 ha tvorí národné chránené územia. V Estónsku je 66 osobitne chránených území a 541 lokalít európskeho významu. Estónsku sa nachádza viac ako 1.400 jazier a značné množstvo močiarov a rašelinísk.

-as-

Zlatý vek Banskej a lesníckej akadémie

Rok 1872 sa v lesníckom školstve označuje aj ako „Zlatý vek Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici“. Je na to hneď niekoľko historických i odborných dôvodov:

- Osamostatnenie Akadémie od Komorskogrofskeho úradu v súvislosti s osamostatnením lesníctva od baníctva.
- Doteraz bol hlavou Akadémie vždy hlavný komorský gróf, od osamostatnenia sa ním stáva riaditeľ Akadémie. Vzhľadom na to, že posledný komorský, banský gróf a riaditeľ Akadémie barón Dionýz Mednyanszky požiadal o uvoľnenie zo služby, rozhodnutím Jeho kráľovskej Výsosti zo dňa 20. októbra 1873 toto bolo povolené a rozhodnutím Ministerstva financií zo dňa 29. októbra 1873 č. j.: 55760/1873 bolo oznámené Akadémii aby sa postarala už vo svojej kompetencii o voľbu riaditeľa a výsledok voľby na schválenie predostrela. Profesorský zbor sa poponáhľal využiť toto ťažko nadobudnuté právo na konferencii konanej 24. novembra 1873. Novovytvorená akademická rada si riaditeľa volila spomedzi riadnych profesorov na tri roky. Prvým riaditeľom Akadémie sa podľa nových predpisov stal ešte v roku 1873 Eduard Pöschl, (1820-1898) banský radca a profesor Akadémie, ktorého zvolili za riaditeľa dňa 21.11.1873. Profesorský zbor Akadémie, po uplynutí trojročného funkčného obdobia riaditeľa Pöschla, zvolil dňa 18. júla 1876 za nového riaditeľa Štefana Farbakyho, dlhoročného profesora Akadémie, kolegu a úzkeho spolupracovníka Karola Wagnera. Túto voľbu potvrdil dňa 24. augusta 1876 panovník.
- Podľa nového štatútu ustanovili sa na Lesníckom odbore dva študijné smery:
Všeobecná lesnícka odborná škola
Odborná škola lesného inžinierstva
Dĺžka štúdia bola určená na všeobecnej lesníckej odbornej škole tri roky, na lesnom inžinierstve štyri roky.

- Jednou z najpodstatnejších zmien bolo aj to, že namiesto doterajšej jedinej katedry na Lesníckom odbore vznikli tri lesnícke katedry: zariadenie, pestovateľská a ťažobná.

1. Zariadenie katedra.

Vedúci katedry bol Július Soltz (1837-1913), patrilo k nej zariadenie lesov s lesnou taxá-

Július Soltz

ciou, zostavovanie lesných hospodárskych plánov, oceňovanie lesov, dendrometria, výpočty lesných zásob, lesná štatistika a dejiny lesníckeho písomníctva. Tento Spišsko-novoveský rodák bol popredným uhorským lesníkom a lesníckym pedagógom. Na Akadémii pôsobil do roku 1893, kedy bol menovaný za riaditeľa Uhorského kráľovského lesného riaditeľstva v Banskej Bystrici. Po roku 1895 pôsobil na Ministerstve orby v Budapešti ako hlavný uhorský lesmajster.

2. Pestovateľská katedra.

Vedúci katedry bol Ferdinand Illés (1836-1907), rodák z Kráľoviec – Krnišova (Hon-tianska župa), zástupca riaditeľa Akadémie, patrila k nej všeobecná a lesnícka botanika, zoológia s náukou o lesnom hmyze, pestovanie lesov, poľovníctvo, ochrana lesov s lesnými, poľovnými a urbárskymi zákonmi. Z Akadémie prešiel ako lesmajster do služieb grófa Károlyiho, neskôr grófa Eszterházyho. V závere života pôsobil na Ministerstve orby v Budapešti vo funkcii hlavného lesného radcu a vedúceho oddelenia zariadenia lesov. Angažoval sa v Krajinskom lesníckom spolku.

3. Ťažobná katedra.

Vedúci katedry bol Žigmund Nikel-Szécsi (1841-1895), patrila k nej lesná ťažba, priemyselné spracovanie dreva, náuka o pôde a klimatológia, lesné stavby a encyklopédia poľnohospodárstva. Bol autorom unikátnych lesníckych zbierok, ktoré vyhrávali súťaže po celej Európe, a tiež aj zakladateľom rybníkov v Kysihýbli. Tento rodák z Hronca celý svoj pedagogicko – lesnícky život venoval práci pre Akémiu a jej lesníckych absolventov. Zúčastnil sa na projektovaní a stavbe Lesníckeho paláca v Banskej Štiavnici (1892). Za svoje európsky známe lesnícke zbierky bol v roku 1885 vyznamenaný Rytierskym krížom cisára Františka Jozefa.

Ostatné predmety sa vyučovali na spoločných, niektoré na banícko-hutníckych katedrách.

Táto reorganizácia štúdia patrila k najdôležitejším na doterajšej výučbe Akadémie, okrem iného aj z toho dôvodu, že sa tu prvýkrát stretávajú s titulom „lesný inžinier“, ktorý dostali absolventi štvorročného štúdia. Štúdium sa týmto rozšírilo predovšetkým o technické predmety – náuka o pružnosti a pevnosti, náuka o strojoch, konštrukcie strojov, geodézia, železničné a mostové staviteľstvo, konštrukcie strojových prvkov, lesné stroje, stavebníctvo, zmenkové právo, účtovníctvo, štylistika a pod. Kompletná kvalifikácia sa získavala zložením štátnych skúšok po povinnej prevádzkovej praxi.

Úspešné zloženie štátnej lesníckej skúšky I. stupňa oprávňovalo absolventa pracovať v nižšej štátnej službe vo funkcii lesného, hlavného lesného účtovníka, vedúceho drevoskladu. Uchádzači o miesta lesmajstrov a iných vyšších lesných úradníkov sa museli podrobiť po 5. rokoch lesníckej praxe štátnej skúške II. stupňa.

Na Lesníckom odbore sa po ukončení semestrov robili tzv. kolokviá, na základe ktorých sa vydávali vysvedčenia. Profesor študentovi zaznačí do indexu úroveň vedomostí tromi stupňami: kolokvoval dobre, kolokvoval uspokojivo, resp. nevyhovel. Pred kolokvovaním sa musel študent preukázať indexom, že navštevoval prednášky.

Začiatok zimného semestra je 15. október, koniec 28. februára. Začiatok letného semestra je 15. marec, koniec 31. júla.

kabáta a z klobúka s tmavozelenou šnúrkou alebo čiapky. Na klobúku alebo čiapke bol odznak a symbol odbornosti.

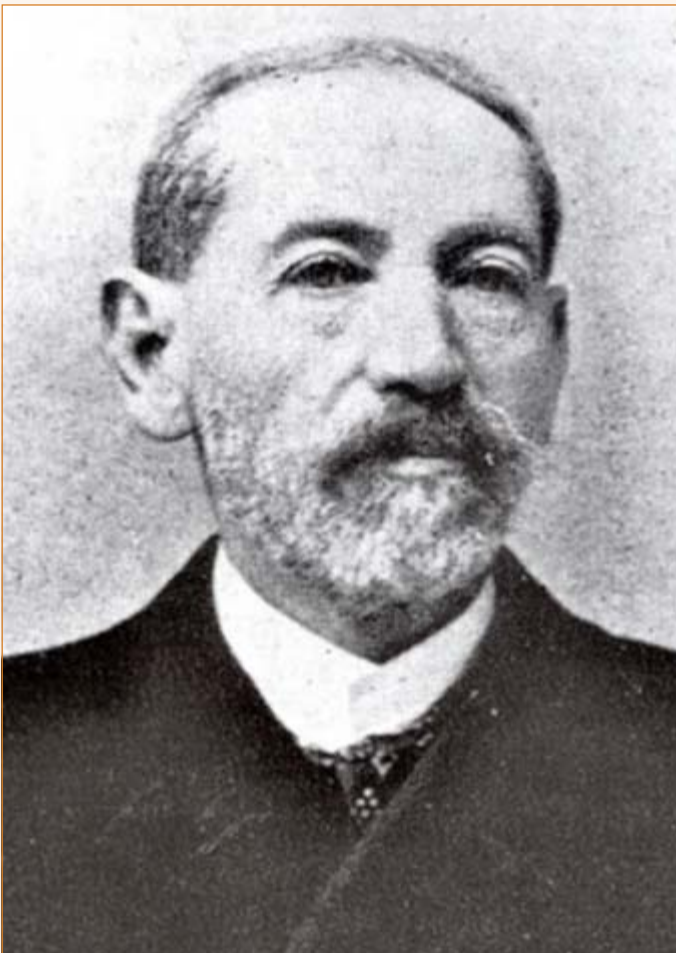
Reorganizácia sa netýkala len štúdia a študentov, ale zvýšili sa nároky aj na prednášajúcich profesorov, ktorí by mali byť „*nadpriemerní s vyšším spoločenským vzdelaním disponujúci odborníci a vyžaduje sa, aby profesor zastával svoje povolanie s neutíchajúcim elánom a energiou.....!*“ Riadnych a mimoriadnych profesorov vymenoval na odporúčenie akademickej rady a na základe podania Ministerstva financií panovník. Riaditeľa akadémie volili profesori na tri roky a potvrdzoval ho tiež panovník.

Otcom tejto reorganizácie sa stal Karol Wagner, tesne pred svojím odchodom na miesto prednostu Lesníckeho odboru Ministerstva financií do Budapešti.

akadémie obdobie rokov 1872-1875. Pokračuje: „*Z tohto obdobia pochádza najväčšia čiastka modernejšieho zariadenia Akadémie, vybavenia a cenných zbierok. Odvtedy so všetkým sme utiahnutí a i keď sa pomery počnúc rokom 1882 o niečo zlepšili, nemôžu sa nazvať uspokojujúcimi napriek tomu, že cudzinci sa vyslovujú o našich zbierkach s úplným uznávaním a ocenením.*“

K tomuto treba vysvetlenie:

- Pauer vydal publikáciu z príležitosti milénia Uhorského Kráľovstva v roku 1896, takže ten „zlatý vek“ sa samozrejme datuje len do tohto roku poznania. Hoci vtedy už Lesnícky palác existoval, tá hlavná výstavba ďalších budov a ich vybavenie ešte len malo prísť.
- Všimnime si, že v týchto jeho dvoch vetách sa dvakrát zmieňuje o cenných zbierkach

Ferdinand Illés

Žigmund Nickel-Szécsi

Rok 1872 sa stal pre Lesnícky odbor významným aj tým, že v Kysihýbli profesor Ferdinand Illés založil prvú lesnú škôlku. Illés a Fekete boli značne publikačne činní. Okrem toho, že vydali pre poslucháčov študijné texty – Pestovanie lesov (Illés), Oceňovanie lesov (Fekete) a spoločne vydali príručku pre horárov „Obecný lesník“, hojne publikovali aj v prestížnom lesníckom časopise „Lesnícke listy“.

Nová študentská lesnícka rovnošata zostávala zo zelených nohavíc, hnedého

V tomto období (r. 1872) bola na území monarchie zriadená vo Viedni Vysoká škola pôdohospodárska. Pri tejto bol v roku 1875 zriadený aj Lesnícky odbor, ktorý postupne pohltil aj Lesnícku akadémiu v Mariabrunne, ktorá bola týmto rokom zrušená. Mnoho rakúskych lesníckych odborníkov i pedagógov na menovaných lesníckych inštitúciách študovalo na Lesníckom odbore Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici.

Tajomník Akadémie a jej profesor Ján Pauer nazýva Zlatým vekom Banskej a lesníckej

– ako o meradle úspešnosti školského zariadenia. A skutočne tomu aj tak bolo, bohatá literatúra o Banskej a lesníckej akadémii sa nikdy nezabudne zmieňovať o zbierkach ako o jej najvyššej devíze.

Zlatý vek Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici a jeho nasledovný ďalší rozvoj znamenal pre uhorské lesníctvo i lesníckeho vysokého školstva punc stredoeurópskej veľkosti a nesmiernej odbornej kvality.

Ing. Viliam Stockmann, CS.

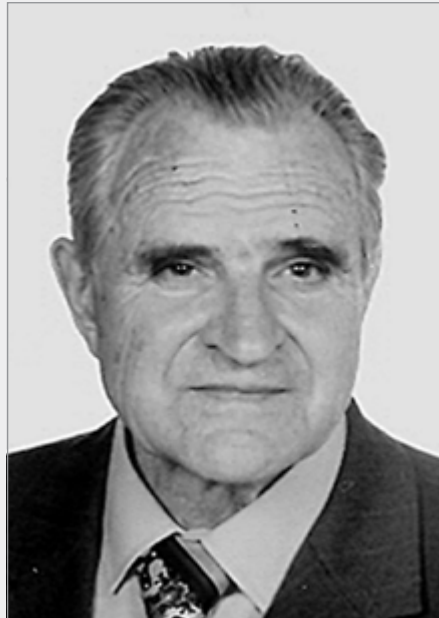
Dve storočnice našich lesníckych pedagógov

Ing. Manica Miroslav, CSc.

Narodil sa 16.9.1922 v Rimavskej Sobote. Základné a stredné vzdelanie nadobudol v Rimavskej Sobote (1939), Tisovci a Bratislave, kde maturoval (1941).

Študoval na Poľnohospodárskom a lesníckom odbore SVŠT v Bratislave, ktorú absolvoval po jej reorganizácii na VŠPLI v Košiciach v roku 1948 so špecializáciou lesníctvo a botanika. Tu bol aj výpomocným asistentom u Prof. Novackého na Ústave botaniky. V rokoch 1948-1952 pôsobil ako odborný asistent na Ústave botaniky VŠPLI v Košiciach. Po presťahovaní sa Lesníckeho odboru do Zvolena bol v rokoch 1952-1993 odborným asistentom na Katedre botaniky a fytoecenológie VŠLD Zvolen, neskôr na Katedre fytoológie TU Zvolen. V rokoch 1952-1957 prednášal lesnícku špeciálnu botaniku a viedol cvičenia až do odchodu na dôchodok (1993).

Po obhájení kandidátskej práce v roku 1985 mu bola priznaná vedecká hodnosť CSc. K jeho ťažiskovým prácam patrí: Výskum taxonomicko-cenotickej hodnoty zástupcov rodu *Melampyrum L. sylvatica* (záverečná správa), Správa o rozbere obsahu rastlinnej potravy v žalúdkoch muflonej zveri, Taxonomický výskum domácich druhov rodu *Fraxinus*, Floristický výskum ŠLP VŠLD Zvolen a mnohé ďalšie.

Od vzniku okresnej organizácie Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny (SZOPK) vo Zvolene sa aktívne zapájal do jej činnosti. Prispieval do časopisu „Pod Poľanou“, ktorý vydával OV SZOPK Zvolen. Podieľal sa na organizovaní Tábora ochrancov

prírody (TOP) na Kyslinkách (1978) a v Kráľovej (1993), aktívne sa však zúčastňoval aj na ďalších celoslovenských či východoslovenských TOPoch (práca v botanickej sekcii). Spolupracoval so štátnou ochranou prírody, podieľal sa na vypracúvaní projektov niektorých nových chránených území a vypracoval mnoho odborných posudkov pre posudzovanie zásahov do prírodného prostredia. Zastával funkciu okresného konzervátora ochrany prírody pre okres Zvolen. Zaoberal sa výskumom xerothermnej vegetácie Slatinskej kotliny.

Bol vysokoškolský pedagóg, známy odborník na špeciálnu botaniku. Mimo školských a ochranných aktivít bol zanieteny turista, v mladosti chatárčil, organizoval zrazy turistov, venoval sa orientačnému behu a bežcom.

Bol držiteľom Pamätnej Holubyho medaily od Slovenskej botanickej spoločnosti SAV (2002) a Jubilejnej medaily TU Zvolen (2007). Jeho publikačná činnosť predstavuje asi 50 odborných a 25 odbornopopulárnych príspevkov v rôznych periodikách, viac záverečných správ z výskumu a šesť výsledných správ z botanickej sekcii TOP.

Zomrel v úctyhodnom veku 98. rokov, 12.10.2020 vo Zvolene.

Prof., Ing., Porubjak Jozef, CSc.

Narodil sa 23.10.1922 v Jamníku pri Liptovskom Mikuláši. Reálne gymnázium absolvoval v Liptovskom Mikuláši (1942), pokračoval na Lesníckom odbore Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave, ktorú ukončil po presťahovaní študovaného odboru do Košíc ako Vysokej školy poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva (1947). V roku 1960 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu na tému „Vnútro podnikový chozraščet mechanickej lesnej výroby“ a v roku 1962 habilitačnú prácu a bol menovaný docentom pre odbor Ekonomika a riadenie lesného hospodárstva. V roku 1971 bol menovaný profesorom.

Vysokoškolský učiteľ, vedecký pracovník z oblasti lesníckej ekonomiky a riadenia lesného hospodárstva.

Svoju lesnícku prax začal na Ústrednom riaditeľstve štátnych lesov v Bratislave (1947), ale onedlho prešiel na Riaditeľstvo školských lesov a majetkov VŠPLI do Košíc ako jeho riaditeľ (1950). Odtedy je jeho život spojený s lesníckym vysokoškolským školstvom.

V roku 1952 nastupuje ako odborný asistent na Ústav lesníckej ekonomiky Lesníckej fakulty v Košiciach, vzápätí po jej presťahovaní do Zvolena, pokračuje po reorganizácii na Katedre ekonomiky lesného hospodárstva Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene.

Jeho odborné zameranie bolo orientované na problematiku reprodukcie pracovných

síl, metodiky vnútro podnikového riadenia, ekonomickú efektívnosť i problematiku ekonomickej účinnosti základných fondov. V odbornej a vedeckej práci sa venoval problematike teórie riadenia, problematike efektívnosti lesných podnikov a personálnemu riadeniu.

Pracoval aj v rôznych akademických a riadiacich funkciách. V roku 1971 bol zvolený do funkcie dekana Lesníckej fakulty, v ktorej zotrval 14 rokov. V tejto funkcii sa pričínal o rast úrovne lesníckeho vysokoškolského štúdia. Tri roky pracoval ako prorektor vysokej školy. Bol predsedom Lesníckej sekcii Vedeckej rady Ministerstva lesného a vodného hospodárstva SSR a členom Vedeckej rady Výskumného ústavu lesného hospodárstva vo Zvolene. Má veľký podiel na vzniku prvej celoštátnej učebnice „Riadenie lesného hospodárstva“, ktorej je spoluautorom.

Za svoju prácu bol odmenený vysokými štátnymi i rezortnými vyznamenaniami, ako „Budovateľ socialistického lesníctva“ (1971), „Za vynikajúcu prácu“ (1972) a „Vynikajúci pracovník lesného hospodárstva“ (1977).

Zomrel v roku 2006, vo veku 84 rokov.

Ing. Viliam Stockmann, CSc.

Dedičstvo Pálfičov v Smoleniciach

Šľachtický rod Pálfičov patril k tej vrstve obyvateľstva, ktorá sa koncom 19. storočia mohla chváliť najväčším vlastníctvom lesnej pôdy na území Slovenska. Šľachta, cirkev a štát, reprezentovaný uhorskou vládou v Budapešti, ovládali najvýznamnejšiu časť lesného bohatstva u nás. Pálfičov môžeme zaradiť k takým významným pozemkovým vlastníkom ako boli Andrášiovci, Coburgovci, Zižiovci alebo Ostrihomské arcibiskupstvo.

Rozvetvený rod Pálfičov mal majetky najmä na západnom Slovensku v takom rozsahu, že gróf Ján Pálfi cestujúc z domu, z Bojníc do hlavného mesta Viedne, sa stále pohyboval po svojich pozemkoch. Rozkladali sa od Bojníc cez Smolenice, Červený Kameň, Pezinok po Bratislavu a ďalej na rakúskom území až po Viedeň.

Lesy smolenického panstva, významná časť majetku Pálfičov, sa pred 75 rokmi dostali do správy československého štátu. Tomuto aktu predchádzali Benešove dekréty a rad ďalších nariadení ako súčasť druhej pozemkovej reformy naštartovanej po skončení druhej svetovej vojny. Druhého januára 1947 prevzala Správa štátnych lesov v Smoleniciach štafetu lesného hospodárenia od bývalých šľachticov, ktorí odišli do exilu. Vyvrcholil tak proces, keď sa v rámci dvoch pozemkových reforiem (po r. 1918 a po r. 1945) začala likvidovať majetková podstata šľachty a ona sama prišla o svoje tituly a postavenie.

Nezaškodí si na tomto mieste pripomenúť, čo predchádzalo štátnej správe lesov na území smolenického panstva, čomu venovali Pálfičov na svojich veľkostatkoch pozornosť a aké bolo, dnes už 75-ročné, dedičstvo našich kolegov – štátnych lesníkov v Smoleniciach.

Trvalým sídlom jednej z vetiev pálfiovského rodu sa Smolenice stali v r. 1864. Vtedy sa sem prisťahoval Móric Pálfi (1812-1897), vojak a diplomat, vynikajúci a rozhladený hospodár, ktorý pozorne sledoval technický vývoj a najnovšie poznatky v oblasti pôdohospodárstva vo svete a uplatňoval ich na svojich veľkostatkoch. Jeho bezdetný brat Jozef (1818-1873) získal v r. 1855 susedné dobrovodské panstvo (Chtelnica). Išlo o veľké latifundiá na východ od Malých Karpát, ktoré následne dedili Móricovi potomkovia – syn Jozef (1853-1920) a vnuk Jozef Pálfi (1898-1978). Pálfiovskí dediči sa na vedenie hospodárstva na svojich majetkoch pripravovali štúdiom na renomovaných európskych univerzitách.

Smolenický veľkostatok bol menší, majitelia tam bývali a obhospodarovali ho v priamej réžii. K veľkostatku patrili majere a lesné revíry. Smolenice a Chtelnica mali spolu takmer 14.870 ha, z toho lesy a pastviny tvorili 10.998 ha. Na smolenický veľkostatok pripadalo 3.940 ha, na chtelnický 7.058 ha.

Pálfiovské lesy sa rozkladali v Malých Karpatoch. Hlavnými lokalitami lesného hospodárstva boli Hradište, Lančár, Kočín, Šterusy, Chtelnica a Dechtice. Na Dobrej Vode

Gróf Móric Pálfi, zo zbierok SNM-Múzeum Červený Kameň v Častej

sídlil osobitný správny orgán, ktorý mal na starosti správu lesov. Výnosy z ťažby dreva – najmä palivového – boli na druhom mieste v príjmoch panstva, tak sa nemožno čudovať, že lesnému hospodárstvu venovali majitelia veľkú pozornosť. Starali sa o obnovu a výsadbu porastov podľa prevádzkového plánu. Ihličnany – smrek, borovica a smrekovec – vysádzali na pastviny a výmoly, na ostatných plochách uprednostňovali listnaté stromy, najmä buky a potom predovšetkým dub, nechýbali hrab, jaseň, jelša a lipa. Drevo ťažili celý rok. Keď koncom 19. storočia bolo drevo nahradzované uhlím, klesol odbyt palivového dreva. Avšak Móricov syn Jozef založil v r. 1883 v Horných Orešanoch chemi-

kú továreň, ktorá sa neskôr rozšírila o ďalšiu prevádzku. Továreň vznikla práve preto, aby využila dostatok drevnej suroviny, najmä bukovej. Bolo jej treba viac, takže dodávky dopĺňalo aj panstvo Červený Kameň, ktoré bolo tiež v rukách Pálfičov a so smolenickým panstvom bolo spojené v r. 1853-1864. Na zvoz dreva do továrne dali majitelia postaviť lesnú konskú železnicu s dĺžkou 20 km a sedemdesiat kilometrovú úzkokoľajku.

V hospodárstve Pálfičov nechýbali píly, stolárska dielňa, špecializovaný chov koní na vojenské, poľovnícke a jazdecké účely, chov zveri a s tým súvisiace poľovačky, ktoré boli súčasťou životného štýlu šľachty. Tie na pálfiovských majetkoch boli veľmi atraktívne aj pre blízkosť Viedne ako centra rakúsko-uhorskej monarchie. Rod Pálfičov je v malokarpatskom regióne nerozlučne spätý najmä s udomácnením muflonej a danieľej zveri, ktorú do Malých Karpát priviezli v druhej polovici 19. st.

Od mnohých iných bývalých šľachtických veľkostatkov na našom území sa však Smolenice líšia tradíciou v chove rýb, ktorú založil Móric Pálfi a v ktorej pokračujú aj lesníci nášho štátneho podniku. Móric Pálfi založil prvú umelú liaheň Parina na potoku Parná, neďaleko Horných Orešian. Využil ponuku uhorského ministerstva hospodárstva v r. 1867, ktoré vypísalo odmenu 20.000 zlatých pre podniky chovajúce väčšie množstvo rýb. Rybné hospodárstvo, ktorého fondátorom bol Móric Pálfi sa postupne rozrastalo. V rybníkoch sa chovali najmä pstruhy a kapre, ktoré mali vynikajúci odbyt. V Dechticiach na potoku Blava bolo neskôr vybudované druhé stredisko chovu rýb s ešte väčším rozsahom a produkciou ako v Smoleniciach. Dnes v tejto tradícii úspešne pokračujú štátne lesy Slovenskej republiky, ktoré si v r. 2022 môžu, okrem už spomínaného 75. výročia vzniku štátnej správy na bývalom pálfiovskom panstve v Smoleniciach pripomenúť aj 155. výročie vzniku tamojšieho rybného hospodárstva. A tieto výročia sú dôvodom, prečo sa tento rok stretne na pôde OZ Karpaty a slávnostne vyhlásime Významné lesnícke miesto Rybáreň Parina. Pôjde o ďalšie vyhlásené VLM v rámci projektu, ktorý štátny podnik LESY SR začal realizovať v r. 2007. Nateraz je na území Slovenska vyhlásených už päťdesiatpäť VLM, ktoré šíria dobré meno lesníkom a lesníctvu.

Mgr. Tatiana Figurová, LDM Zvolen

Dňa 2.2.2022 spustil štátny podnik LESY SR online predaj svojich produktov. Samotný e-shop je dostupný na webovom sídle štátneho podniku <https://www.lesy.sk/lesy/e-shop/>.

Zákazníci si môžu vybrať zo zaujímavej a kvalitnej ponuky viac ako 70 produktov pochádzajúcich z prírody. Tovar je možné dodať štyrmi spôsobmi: kuriérom (dobierkou), priamo na počičkách Slovenskej pošty, prostredníctvom „balíkoboxov“ Slovenskej pošty na 146 miestach na Slovensku, teda vo všetkých okresných a krajských mestách a taktiež osobným odberom v predajni Lesnícke pochútky v Banskej Bystrici.

LESY SR ponúkajú širokú paletu výrobkov z vlastnej produkcie, ako napríklad vyhladávané dobroty zo šípok plné vitamínu C (šípkový čaj, šípkový sirup, šípkový džem, sušená čučoriedková, šípková či brusnicová dužina), akostné odrodové vína vlastnej produkcie z Topoľčianok, rôzne lesnícke publikácie, spoločenské hry, turistické mapy a suveníry.

Je potrebné zdôrazniť, že nie všetok objednaný tovar sa dá doručiť priamo domov. Výnimku tvoria mäsové výrobky z diviny a mrazené ryby, ktoré si po ob-

jednaní môžete vyzdvihnúť len osobne v predajni Lesnícke pochútky v Banskej Bystrici počas pracovných dní.

Cieľom štátneho podniku LESY SR je sprístupniť lákavú ponuku nielen obyvateľom krajského mesta či jeho návštevníkom, ale všetkým, ktorí majú záujem o špičkové, vysoko kvalitné a zároveň zdraviu prospešné produkty zo slovenských lesov vrátane doplnkového sortimentu. E-shop je vhodný pre rôznych koncových užívateľov a zariadenia.

Štátny podnik LESY SR ponúka rôzne delikatesy okrem kamennej predajne Lesnícke pochútky v Banskej Bystrici, aj v Stredisku služieb v Topoľčiankach a tzv. predaj z dvora realizuje v Bratislave v budove Lesnej správy Bratislava na Peknej ceste 19.

Nájdí 10 rozdielov

ZASMEJME SA

„Halo, je tam tajná služba?“

„Áno.“

„Vy nás odpočúvate, však?“

...„Áno.“

„Tak mohli by ste mi prosím povedať, čo ešte chcela moje žena, aby som kúpil okrem cestovín a pomarančov?“

RECEPTÁR

Srniec na medvedí spôsob

800 g srniec orez (prípadne iný druh diviny), masť, 3ks väčšia cibula, 4ks borievky, 2 ks celé nové koreníe, čierne mleté koreníe, čučoriedkový kompót, soľ, 4 ks paradajok, 2 ks cukety, olej, cestoviny, ryža, kyslá smotana

Jednu z pripravených cibúľ nakrájame na kocky a do zlatista upražíme na masť. Pridáme na kocky nakrájaný srnčí orez, posolíme, okoreníme, odporúčame pridať borievky a celé nové koreníe. Dusíme do mäčka. Následne pridáme čučoriedkový kompót a prevaríme. Súčasne s prípravou mäsa naukladáme na pekáč rôzne druhy zeleniny (paradajky, cuketa, cibula, prípadne iné), pokvapkáme olejom a pridáme soľ a čierne koreníe. Ako prílohu uprednostníme cestoviny, prípadne dusenú ryžu.

Na tanier položíme cestoviny, na ktoré umiestnime do fialova sfarbenú zmes mäsa a čučoriedok. V prípade, že uprednostníte ryžu, musíte počítať s jej intenzívnym zafarbením. K nej sa veľmi vhodne chuťovo hodí kombinácia s kyslou smotanou a zapečenou zeleninou, ktorá práve v kombinácii so suchým srnčím mäsom dodáva finálnemu jedlu dostatočnú šťavnatosť.

Dobrá chuť!

JANUÁR 2022

Životné jubileá

50 rokov

Ludovít Pavúček, technik, LS Malacky – OZ Karpaty
Miroslav Rakyta, vedúci LO, LS Víglaš – OZ Poľana
Ing. Marián Smolár, vedúci ŠS, ŠS Oravská Priehrada – OZ Semenoles
 Liptovský Hrádok

60 rokov

Jozef Rozkošný, vedúci LO, LS Duchonka – OZ Považie
Ondrej Minár, technik, LS Nitrianske Rudno – OZ Považie
Ing. Igor Vizslai, vedúci výrobnotechnického úseku – OZ Gemer
Štefan Tóth, vedúci LO, LS Tornaľa – OZ Gemer
Cyriel Bábeľa, vedúci LS, LS Muráň – OZ Gemer
Ing. Valéria Kováčová, účtovník, finančník OZ Východ
Milan Čigáš, vedúci LO, LS Remetské Hámre – OZ Vihorlat

Pracovné jubileá

20 rokov

Ing. Lenka Matejdesová, vedúci LO, LS Gabčíkovo – OZ Podunajsko

25 rokov

Mgr. Norbert Čech, vedúci ES, ES Šašovské Podhradie – OZ Tribeč

30 rokov

Ing. Mária Oberhauserová, technik, LS Smolník – OZ Východ

35 rokov

Ludovít Jamrich, vedúci LO, LS Nitra – OZ Podunajsko
Marián Oršula, manipulant, ES Nitrianske Pravno – OZ Považie

Starobný dôchodok

Ing. Eva Gabovičová, personalista – OZ Sever
Milan Lojka, technik, LS Martin – OZ Sever
Ing. Štefan Kramec, referent správy a manažmentu majetku – OZ Poľana
Ing. Vojtech Farkašovský, vedúci LO, LS Betliar – OZ Východ

FEBRUÁR 2022

Životné jubileá

50 rokov

Viliam Kučík, technik, LS Považská Bystrica – OZ Sever
Peter Ramaj, vedúci LO, LS Predajná – OZ Horehronie
Anton Solár, vedúci LO, LS Sabinov – OZ Šariš
Marián Pavlík, vedúci LO, LS Zámutovej – OZ Šariš

60 rokov

Bc. Jarmila Šedivá, referent správy a manažmentu majetku – OZ Karpaty
Miloš Šaly, vedúci LO, LS Brod – OZ Tribeč
Ján Olbert, vedúci LO, LS Zákamenné – OZ Tatry
Ing. Igor Schöber, vedúci výrobnotechnického úseku – OZ Horehronie
Jozef Sedlák, vedúci LO, LS Muráň – OZ Gemer
Ing. Radmila Stanková, turizmus – OZ Východ
Ing. Mária Oberhauserová, technik, LS Smolník – OZ Východ
Ing. Peter Zima, vedúci odboru HÚL a certifikácie – GR Banská Bystrica

Pracovné jubileá

25 rokov

Ing. Martin Kiss, referent správy les. pozemkov a reprivatizácie – OZ Tribeč

40 rokov

Ján Pastorek, vedúci LO, LS Želiezovce – OZ Podunajsko

Starobný dôchodok

Ing. Alexander Deščík, referent správy les. pozemkov a reprivatizácie – OZ Karpaty
Ing. Iveta Nevolná, referent pre pestovanie – OZ Poľana
Ing. Mária Tóthová, plánovač, analytik – GR Banská Bystrica

Ing. Martina Velká

Zrušenie závodnej kuchyne

Časy sa menia a reorganizácia štátneho podniku a následne s tým spojené šetrenie prevádzkových nákladov spôsobilo, že v rámci organizačnej zložky OZ Horehronie sa spojili ústredia pôvodných odštepovaných závodov OZ Beňuš a OZ Čierny Balog s novým sídlom v Čiernom Balogu.

Pôvodný OZ Beňuš, ako jeden z posledných OZ prevádzkoval vo svojich priestoroch do 31.12.2021 stravovacie zariadenie – závodnú kuchyňu.

Vydaním Rozhodnutia o organizačnej zmene a následne vydaním rozhodnutia organizačnej zložky Horehronie došlo k útlmu tejto prevádzky. V skladovej evidencii MTZ bolo evidovaných viacero zásob potravín v celkovej hodnote 370,11 eur bez DPH.

Medzi zamestnancami bývalého OZ Beňuš vznikla myšlienka, že by sa tieto potravinové zásoby, ktoré sú samozrejme v lehote spotreby, venovali zariadeniu v susednej obci Polomka, konkrétne Centru pre deti a rodiny Polomka. <https://www.cdrpolomka.sk>, kde o ponuku záujem prejavili.

Aby mohli byť však uvedené zásoby účtovne vyskladniť a darované spomínanému zariadeniu ešte k dátumu 31.12.2021, bolo to možné riešiť zaúčtovaním týchto položiek z reprezentačného fondu OZ. Jeho stav k 31.12.2021 bol však nepostačujúci (321,12 eur), pretože hodnota predmetných potravín s DPH predstavovala sumu 444,13 eur. Rozdiel v rozsahu 123,01 eur bol vyriešený kladne vybavenou žiadosťou na navýšenie reprezentačného fondu OZ Beňuš o 200 eur.

Po zadministrovaní všetkých náležitostí sa z potravín tešili obyvatelia predmetného centra.

Ing. Martina Kovalčíková,
 Organizačná zložka OZ Horehronie

Drevené kúzlo života

Svetoznámy sochár J. Chester „Skip“ Armstrong sa narodil a vyrastal v Berkeley v Kalifornii a posledných tridsaťpäť rokov žil v oblasti pomerne vzdalenej od najbližšieho mestečka Sisters v Oregone. Svoj domov tu našiel spoločne s manželkou, speváčkou a skladateľkou Anastaciou, v tieni hôr Tri sestry, na dvadsiatich akroch pôdy na okraji divočiny, ktorá je jeho inšpiráciou. Armstrong je umelec samouk. Začiatkom 70. rokov predtým ako vybuchla hora St. Helen, pomáhal viesť tábor YMCA v Spirit Lake vo Washingtone a chcel táborníkom predstaviť totémy a masky domorodých Američanov zo severozápadu. Nenašiel nikoho, kto by triedu učil, a tak prevzal úlohu učiteľa sám. Zistil, že má prirodzený dar pre tvar a proporcie a tak prepadol rezbárstvu.

Za posledných štyridsať rokov pracoval Armstrong s motorovými pilami, brúskami a dlátami. Ako hovorí: „Som závislý na drevenej soche. Svet, ktorý vidím okolo seba vyrezávam z miestnych oregonských drevín – borievok, javorov, borovic a orechov. Z nich vzniká kúzlo života v podobe orlov, vlkov, kojotov vyjúcich na mesiac, či volaviek majestátne sediacych na brehu rieky. Toto ma posúva. Toto a divoké stáda mustangov, ktoré obývajú západ mojej

fantázie.“ Najznámejší je vďaka svojim koňom, ohromujúcim stádam, ktoré sa všetky rytmicky pohybujú ako jedno.

Armstrongov umelecký štýl možno opísať ako „mierne štylizovaný realizmus“, kde pôvab a rytmus obrysu alebo siluety sochy má prednosť pred anatomicou presnosťou. Hoci jeho kone „vyzerajú ako kone“. „Umenie sochárstva nespočíva v doslovnom vytváraní sveta, ale v jeho interpretácii a tak aj moje sochy sú nabité pohybom a emóciami.“

„Vyrezávam, aby som znovu prebudil dušu diváka k prvotnej energii a životnej sile pozemských obrazov. Moje sochy sa pohybujú v rytme kruhov, špirál a plynulých línií, ktoré sú diktované tak líniami kresby dreva, ako aj mojím vlastným zmyslom pre harmóniu prírodného sveta.“

Veď posúďte sami.

-as-

